

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisno ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din. za tiskarstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebej. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 3173

Delo in položaj JUU sekcije Ljubljana v poslovnem letu 1936./37.

Poročilo tajnika za banovinsko skupščino

Lansko banovinsko skupščino smo končali v neizgovorjenem upanju, da smo prebrodili največje težave in smo pričakovali v novem, tedaj ravno začetem, upravnem letu večjih uspehov, kot nam jih je prineslo preteklo. Danes, ko zaključujemo tudi to fazo svojega dela in ko lahko premočimo in presodimo svoje delo in dosežene uspehe, vidimo, da uspehi z delom niso v nikakem pravem razmerju. Dočim je bilo delo vztrajno in načrtno ter je nalagalo organizacijskim delavcem velike napore in zahtevalo od njih tudi mnogo osebnega odrekovanja in žrtve, so doseženi uspehi, ki jih vsebuje, v kolikor so načelne prirode, zgolj finančni zakon, zelo neznatni. To ravno nam kaže, kako težke so prilike za organizacijo, ki stremi za dosego realizacije zahtev, ki jih stavlja učiteljsko kot stan v interesu šole in v svojem interesu, in kako velike so težave, ki se stavlajo realizaciji teh zahtev nasproti.

Vsaka organizacija je telo, ki je po svojem članstvu vsajena v veliko telo države. Vse prilike, v katerih se država nahaja, vplivajo zato na organizacijo, njeno delo in uspehe, ki jih deloma ali olajšujejo, ali zavirajo, ali celo onemogočajo. Gospodarsko stanje države vpliva na naše zahteve materialne prirode, druge prilike, v katerih je država, pa imajo svoj vpliv na realizacijo ostalih naših težav in zahtev. Pravilno je moči ocenjati delo upravnega odbora in ožjega vodstva sekcije le, če se za merilo ne jemljejo zgolj doseženi uspehi, marveč se jemlje za predmet ocenjevanja predvsem delo samo ter se, upoštevajoč v polnem obsegu tudi obče prilike, v katerih se je delo vršilo, šele na to pritegnemo v oceno tudi uspehi. Za delo nosimo polno odgovornost, ne moremo pa prevzemati odgovornosti za uspehe.

Poleg običajnih prilik je treba pri ocenjevanju dela in uspehov upoštevati tudi razmere v organizaciji sami. Predvsem je za organizacijo važno, da obstoja v njej polna notranja harmonija, da je povezanost med centralo in edinicami ter med članstvom edinic tem tesnejša, da vršijo vse edince čim točnejše svoje delo in o vseh važnih pojavih čim hitreje obveščajo svojo centralo. Zlasti pa je v prvi vrsti potrebno, da članstvo organizacije ne stoji pri delu na načelnih, ves stan zadevajočih zahtevah ob strani, marveč da na teh zahtevah tudi samo z vso aktivnostjo sodeluje. Na vse te okoliščine opozarjam že v uvodu, več pa se bom pomudil pri njih v teku svojega nadaljnjega poročila.

Predno pa preidem k poročilu o delu samem, naj predvsem na kratko oprišem

RAZMERE V UČIT. ORGANIZACIJI

ker brez vsaj približnega poznanja teh razmer, v katerih živi in dela državna učiteljska organizacija kot celota, delegacijam ni žjih organizacijskih instanc ni mogoče pravilno preceniti dela in položaja svojih uprav.

Lanska državna učiteljska skupščina je bila največja manifestacija učiteljskega za stanovsko linijo, odkar obstoja učiteljsko udruženje in odkar se je postavilo na strogo stanovsko, od vseh tujih vplivov nezavisno linijo. Delegacija je z vso doslednostjo odbijala vse poizkuse od katere koli strani zanašati v organizacijo nesoglasja in spore in s tem pokazala, da je učiteljsko zrelo in sposobno, da rešuje svoja vprašanja in to zgolj v okviru svoje stanovske organizacije ter samo na stanovski osnovi.

Ze po končani skupščini pa smo bili uverjeni, da se bodo poizkusi, razcepiti naše vrste, nadaljevali. V svojem prepričanju se nismo motili. Predvsem so se nadaljevali napadi, ki jih je priobčeval beograjski opozicijski list »Učiteljski glasnik« v celih serijah na izvršni odbor in poedine njegove funkcionarje. Prikriti in neprikriti očitki in namigavanja, vse neresnično in izmišljeno ali pa pretvorjeno, so stremeli za tem, omajati v članstvu zaupanje v centralno organizacijsko vodstvo in ga onemogočiti. Poleg tega se je vršila in se še vrši tako v Beogradu pa tudi drugod, predvsem pa v dunajski, drinski in moravski banovini od poedinih oseb pokrenjene in vodene borbe poedinih linij, po kateri hodi organizacija in proti centralni organizacijski upravi, ki vrši delo po tej liniji in jo brani. V borbi proti organizacijski upravi se je zlasti tudi opazalo, da se mnogi še danes ne morejo sprijazniti z mislijo, da imamo prav

vsi člani učit. organizacije ne samo enake dolžnosti, marveč tudi enake pravice in torej tudi pravico do prav vseh funkcij v njej, tudi do predsedniške funkcije. Izvršni, upravni in glavni odbor centralne organizacije, pa tudi odbori poedinih sekcij in društev, na čijih teritoriju se je vršila ta borba bodisi javno, bodisi skrito, zato pa nič manj dosledno in vztrajno, so porabili mnogo časa in energije, da očuvajo organizacijo pred notranjimi pretreslaji. Danes lahko rečemo, da smo izšli tudi iz te borbe, kjer je šlo za obraz učiteljske organizacije in učiteljskega stanu, kot zmagovalci in da je v učiteljski organizaciji v polni meri očuvana stanovska linija. Res je, da so od lanskega leta do letos v borbi padla nekatera sreska učiteljska društva na področju posameznih sekcij, res pa je tudi, da je pretežna večina društev kljub vsemu vzdržala stališče, ki ga je lani po svojih opolnomočenih zastopnikih tako glasno in jasno deklarirala na glavni skupščini v Novem Sadu.

Glavni odbor je imel radi tesno odmerjenih materialnih sredstev, s katerimi je razpolagala organizacija, le dve seji, eno po končani glavni skupščini v Novem Sadu, drugo konec meseca aprila t. l. Dočim je na prvi seji razpravljala zgolj o načelni smeri dela, ki naj ga vrši centralna organizacija na osnovi sprejetih sklepov glavne skupščine in o obliki in smeri organizacijskega stanovskega, pedagoškega in mladinskega tiska, je obravnavala druga seja vsa aktualna organizacijska, prosvetna in stanovska vprašanja zadnjega časa, predvsem pa tudi položaj, v katerega je prišla z državnim prosvetno centralo. O tem položaju in vzrokih, ki so dovedli do njega, smo sreska učiteljska društva dovoljno informirali, zato je nepotrebno, da bi se na tem mestu spuščal v podrobnosti. Dne 29. aprila je bil celoten glavni odbor sprejet pri g. ministru prosvete, ki mu je bilo obrazloženo naše stališče v vseh smereh delokroga in dela naše organizacije. Ob tej priliki je predsednik udruženja tudi ustno opozoril g. ministra na nujnost rešitve vseh perečih vprašanj, ki zadevajo šolo in stan in ki mu jih je navedel konkretno. Obe seji glavnega odbora sta pokazali, da je popolnoma kompakten ter se v celoti solidarizira z izvršnimi ukrepi izvršnega odbora, ki so bili vsi izvršeni v smislu organizacijskih načel in po intencijah in navodilih glavne skupščine in glavnega odbora. O sejah glavnega odbora so bili izdani komunikacije, ki jih je priobčil tudi »Učiteljski tovariš«.

Upravni odbor je imel dve seji, v katerih je obravnaval interne organizacijske vprašanja ter dajal navodila za delo izvršnega odbora. Ta je kljub vsem težavam, ki so se mu stavljele radi vsiljene borbe za očuvanje organizacijske linije, storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi dosegel čim večjih dobrin za šolo in stan v celoti, kakor tudi da bi ustregel vsem vlogam, ki so jih nanj v važnih zadevah med letom pošiljale sekcije.

UČITELJSKI POLITIČNI KLUBI

V letu 1933. so se prvič pojavile tendence, ustanoviti učiteljske politične klube, tedaj v okviru stranke JNS. Četudi smo smatrali in smatramo to še danes, da je ustanavljanje klubov interna zadeva stranke, vendar napram takim klubom nismo mogli in ne moremo ostati indiferentni. Uverjeni, da ne morejo koristiti stranki, še manj pa učiteljsstvu, v čigar organizacijo bi zanašali spore in trenja, smo zavzeli pred ustanovitve skupščino centralnega učiteljskega kluba JNS, ki naj bi bila v Ljubljani sredi avgusta 1933, v »Učiteljskem tovarišu« z dne 10. avgusta 1933 v obširni deklaraciji svoje stališče proti ustanovitvi takih klubov. Naše stališče je tedaj prodrlo in ni prišlo do ustanovitve učiteljskih političnih klubov.

Naše stališče do učiteljskih političnih klubov je docela načelno in velja zato danes prav tako kakor leta 1933. Zaradi tega ga vzdržujemo v celoti. Priobčili smo ga kot ponatis v 26. šte. »Učiteljskega tovariša« z dne 4. februarja 1937.

NOTRANJE RAZMERE V NAŠI SEKCIJI

so bile vse leto dobre. Nikjer ni bilo opazati poizkusov, uveljavljati nestanovske vplive v sreskih učiteljskih društvih. To dejstvo nam kaže polno zrelost našega članstva in spo-

sobnost, posvečati svoje sile organizacijskemu in stanovskemu delu na docela samostojni stanovski liniji.

Razmerje med sekcijo in sreskimi društvi je bilo vse leto najboljšje. Vse leto ni bilo z nobene strani povoda za kakršno koli napetost in sekcija stoji povsem strnjeno za svojo centralno organizacijsko upravo, ki jo podpira po vseh svojih močeh pri njenem težkem in odgovornem delu.

Predsedniški zbori.

Radi čim tesnejšega kontakta med sekcijo in članstvom, in da se po načelnih demokracije v čim večji meri uveljavi vpliv članstva in sreskih učiteljskih društev na delo in smer dela upravnega odbora in ožjega vodstva sekcije, sklicuje naša sekcija že od nekdaj v razdobju med eno in drugo banovinsko skupščino predsednike sreskih učiteljskih društev na skupna posvetovanja z upravnim in nadzornim odborom sekcije. V teku preteklega leta je sklicoval predsednik dvakrat. Prvi predsedniški zbor je bil dne 11. oktobra 1936., drugi dne 30. maja 1937. Oba sta se vršila v Ljubljani. Poleg splošne situacije v udruženju in v sekciji je obravnaval prvi predsedniški zbor tudi navodila za volitve, ki so se imele vršiti na jesenskih občinskih zbiorih že po novih pravilih, sprejel je delovni program za sekcijo in sreska društva in odobril, da sodeluje sekcija pri organizaciji II. vseslovenskega pedološkega kongresa v Ljubljani. Poleg tega je rešil tudi več tekočih zadev. Drugi predsedniški zbor je odobril smer in način dela organizacije, razpravljal je o proračunu za leto 1937/38., o banovinski skupščini, o izpremembi pravil JUU, o poslovniku za zborovanja sres. učit. društev, o izpreminjalnih predlogih sekcije in sreskih društev k zakonu o narodnih šolah itd. O vsem tem je bilo članstvo sreskih društev obveščeno podrobneje na zborovanjih in deloma v stanovskem glasilu.

Upravni odbor

sekcije je imel vsega šest sej. Prva se je vršila tik pred zadnjo banovinsko skupščino ter pripravila vse potrebno za tehnično delo skupščine. Na drugi seji se je izvršilo konstituiranje novoizvoljene uprave. Ostalim sejam je prisostvoval tudi nadzorni odbor. Obravnavali so važne načelne organizacijske in stanovske zadeve ter reševali načelnije tekoče stvari.

V mesecu oktobru je bil po službeni potrebi premeščen predsednik sekcije tov. Ivan Dimnik v Beograd. Po sklepu seje upravnega odbora z dne 11. oktobra 1936. je ostalo predsedstvo sekcije še nadalje v njegovih rokah, predsedniške posle pa je prevzela za čas njegove odsotnosti podpredsednica Franja Zavrhanova, ki je dobila zato tudi naslov poslevoedeč podpredsednice. Upravni odbor se ni čutil upravičenega rešiti vprašanje predsedstva na noben drugi kakor na gornji način, ker je banovinska skupščina s soglasnim sprejetjem kandidatne liste z nosilcem Ivanom Dimnikom, tega že v naprej določila za predsednika sekcije in gre zato definitivna rešitev tega vprašanja edinole njej.

Ožje vodstvo sekcije

je posvečalo vso dobo polno pažnje vsem vpraševanjem, ki jih je vnelo organizacija v programu svojega dela. Kljub vsem težavam, se skušala z povečanim in intenzivnim delom doseči čim večjih uspehov. Položaj sekcije eksekutive je postal zlasti jako težak, ko je morala v mesecu aprilu radi bolezni opustiti delo poslevoedeč podpredsednica. Le z največjim naporom vseh sil je mogla sekcija tedaj utrežati zahtevam, ki so jih stavela nanjo sreska društva in pa delo na osvojenem programu. Po šestih tednih bolovanja je prevzela podpredsednica zopet svojo funkcijo in s to tudi odrejeni delokrog dela.

Kakor ostala leta je imela tudi v preteklem letu sekcija pri svojem vodstvu več odsekov, ki so vršili delo vsak v območju svojega delokroga in so razbremenjevali tajništvo. Obstoj odsekov zahteva princip delitve dela, ki ga moramo pri organizaciji, kot je naša, nujno izvajati. Delovno področje naše sekcije je tako obsežno in tako mnogolično, da je izključeno, da bi moglo vse posle izvrševati tajništvo. Kateri odseki so obstojali

VSEBINA:

Delo in položaj JUU sekcije Ljubljana.

Naša smer.

Šolskemu nadzorniku Rajku Gradniku ob upokojitvi.

† Julči Kocijančičevi v slovo.

Program naše ekskurzije v Pariz.

Splošne vesti. — Osebnе zadeve. — Kaj vse pišejo. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU.

pri vodstvu in katero delo so izvršili, je razvidno zadaj pri poročilu o delu odsekov.

Predno je izvršila sekcija v važnejših vprašanjih, ki so zahtevala nujno odločitev in rešitev ter zato ni bilo mogoče čakati na sejo upravnega odbora, kakršnen koli ukrep, je sklicala na posvet vse ožje sodelavce. Ti ukrepi predstavljajo zato sintezo gledanja vseh sodelavcev sekcije na poedina konkretna vprašanja.

SRESKA UČITELJSKA DRUŠTVA

Ze zgoraj sem navedel, da je treba pri presoji organizacijskega dela in uspehov vselej upoštevati tudi razmere v organizaciji in to: notranjo harmonijo, medsebojno povezanost, brezhibno informativno službo in aktivnost članstva. Ugotovil sem tudi, da v vsem letu ni bilo med sekcijo in sreskimi društvi prav nobenih trenj in je obstojala torej v organizaciji najboljša harmonija. Ne more pa biti moje poročilo tako ugodno z ozirom na ostale tri zahteve, ki se stavlajo na vsako dobro organizacijo.

Sekcija je od svoje strani storila vse, da bi ostala čim tesneje povezana s sreskimi učiteljskimi društvi. S sklicavanjem predsedniških zborov je skušala ustvariti čim več neposrednega osebnega kontakta in doseči, da pride volja in mišljenje članstva čim bolj do izraza tudi pri smeri njenega dela. Med letom je razposlala na društva 94 okrožnic, s katerimi je obveščala članstvo o svojem delu, o položaju organizacije, o stanju najrazličnejših vprašanj in o položaju stanovskih gospodarskih ustanov. Deloma je v okrožnicah apelirala tudi na društva, naj ji pošljejo podatke, ki jih je nujno potrebovala za delo na vprašanjih, ki zadevajo stan kot celoto ali pa vsaj interese večjih skupin učiteljskega. Na željo je pošiljala na zborovanja poedinih društev tudi svojega odposlanca, ki je podal situacijska poročila. Četudi je bilo spričo obilice dela in zreduciranega ožjega vodstva čisto tem željam težko ustreči, ni zavračala društvinih prošelj, marveč je ustrezala vselej. Tajnik sekcije se je udeležil med letom skupno zborovanj dvanajstih društev in ene seje upravnega odbora sres. društev. Došla vprašanja in vloge, ki so jih pošiljala bodisi društva, bodisi članstvo, si je prizadevala vselej čimprej rešiti. Tako sekcija. Niso pa čutila tudi vsa društva potrebe po tem kontaktu s sekcijo. Nekatera niti niso zadovoljila tistim zahtevam, ki ustvarjajo šele pogoje, da more aparat sekcije poslovati tako, da je članstvo zadovoljno. Dočim bi morala poslati članske izkaze in mesečne prijave že v oktobru ali zadnji čas v novembru, smo prejeli od par društev članske izkaze in prve mesečne prijave šele konec aprila, eno sresko društvo pa je te zahteve ustrečno celo šele konec maja. Potem ni čudno, če v upravi listov ni mogoče ustvariti reda in če se ponavljajo reklamacije radi pošiljanja listov. Tudi glede plačevanja članarine so velike pomanjkljivosti. Se težje pa je, ker sekcija čisto sploh ne more nadaljevati započete dela, ker sreska društva ne pošljejo potrebnih podatkov. Tako še vedno ne funkcionira informativna služba pri zaščitnem delu. Sekcija ne prejema potrebnih informacij od sreskih društev o premetitvah in razrešitvah, izvršenih na njihovem teritoriju. Ne samo, da jih sreska društva ne pošljejo brez poziva sekcije, kot bi se moralo vršiti, marveč jih ne pošljejo niti tedaj, če na nje z okrožnicami pisмено apeliramo. Isto je z drugimi zadevami, če so vezane na informacije sreskih učiteljskih društev. Tako n. pr. sekcija še danes ni mogla sestaviti seznama o upravičenosti do napredovanja v višje skupine, ker še vedno večje število društev ni ustreglo naši prošnji in ni poslalo potrebnih podatkov.

Ravno tako težko je s sodelovanjem članstva pri najvažnejših vprašanjih, ki zadevajo stan in organizacijo. Lanska banovinska skupščina je sprejela resolucijo, v kateri se delegacija zavezuje, da hoče storiti vse, da se organizacijsko članstvo aktivizira. Večjega uspeha v tem oziru do danes ni videti. So sicer pri poedinih sreskih društvih pojavi, ki določeno kažejo voljo in željo, da se doseže večja aktivnost, pretežni večini članstva pa se zdi, kot bi bila tudi na lastnih vprašanjih desinteresirana. Članstvo prepušča po večini vse delo in vso iniciativo svojim upravam. Tako nastaja neko nezaželeno in nezdravo razmerje med upravami in članstvom. Zaradi

neaktivnosti članstva je moč organizacije manjša, kakor bi bila z ozirom na število in kvaliteto članov.

Aktiviziranje članstva

je eno najvažnejših vprašanj naše organizacije, preko katerega delegacija ne more in ne sme molče. Nujno je potrebno in čas to zahteva od nas, da so pri delu na stanovskih in organizacijskih vprašanjih združene prav vse naše sile, ne glede na to, ali je član tudi še v organizaciji upravi ali ne.

SRESKA UCITELJSKA DRUŠTVA

V preteklem poslovnem letu je imela sekcija 34 sreskih društev. Včlanjenih je bilo 3262 učiteljc in učiteljev. Med letom je pristopilo 50 članov, izstopilo pa 148 članov. Število članstva je v primeru z lanskim padlo za 98. Poleg rednih članov ima sekcija 1 podpornega člana, 1 ustanovnika ter 5 častnih članov, ki so bili vsi izvoljeni po prejšnjih pravilih. Iz razpredelnice II. je razvidno, da 2 sreski društvi nista poslali podatkov, 32 sreskih društev je imelo 161 zborov, na katerih je bilo 151 predavanj.

Povprečni obisk zborovanj je znašal 62 %. Največji obisk izkazuje sresko društvo Murska Sobota s 83 %, najmanjšega pa sresko društvo Krško z 42 %.

I.

Št. št.	Sresko učiteljsko društvo	Članov 1935/36	Članov 1936/37	+	-
1.	Brežice	117	102	-	15
2.	Čelje	196	208	12	-
3.	Črnomelj - Metlika	94	86	-	8
4.	Dolnja Lendava	95	78	-	17
5.	Dravograd	99	89	-	10
6.	Gornji grad	42	45	3	-
7.	Kamnik	129	130	1	-
8.	Kočevje	121	119	-	2
9.	Konjice	66	66	-	-
10.	Kozje	53	48	-	5
11.	Kranj	85	92	7	-
12.	Krško	129	126	-	3
13.	Laško	140	136	-	4
14.	Litija	120	121	1	-
15.	Ljubljana - mesto	254	252	-	2
16.	Ljubljana - okolica, vzhodni del	93	86	-	7
17.	Ljubljana - okolica, zahodni del	95	105	10	-
18.	Ljutomer	127	127	-	8
19.	Logatec	105	97	-	8
20.	Maribor - mesto	73	80	7	8
21.	Maribor - desni breg	106	98	-	-
22.	Maribor - levi breg	94	91	-	3
23.	Murska Sobota	123	99	-	24
24.	Novo mesto	89	96	7	-
25.	Ormož	60	59	-	1
26.	Ptuj	153	152	-	1
27.	Radovljica	115	108	-	7
28.	Slovenjgradec	46	46	-	-
29.	Slovenska Bistrica	63	55	-	8
30.	Šv. Lenart	57	59	2	-
31.	Škofja Loka	63	61	-	2
32.	Šmarje - Rogatec	73	66	-	7
33.	Šoštanj	52	47	-	5
34.	Žužemberk	33	31	-	2
Skupaj		3360	3262	50	148

II.

Št. št.	Sresko učiteljsko društvo	Štev. članov	Zbor. udelež. v %	Število zborovanj	Število predavanj
1.	Brežice	102	49	4	3
2.	Čelje	208	82	5	6
3.	Črnomelj - Metlika	86	63	5	9
4.	Dolnja Lendava	78	53	5	5
5.	Dravograd	89	49	5	5
6.	Gornji grad	45	61	5	4
7.	Kamnik	130	75	4	4
8.	Kočevje	119	43	5	3
9.	Konjice	66	70	5	5
10.	Kozje	48	-	-	-
11.	Kranj	92	62	5	5
12.	Krško	126	42	5	3
13.	Laško	136	52	4	4
14.	Litija	121	50	6	5
15.	Ljubljana - mesto	253	47	6	5
16.	Ljubljana - okolica, vzhodni del	86	74	4	4
17.	Ljubljana - okolica, zahodni del	105	76	6	5
18.	Ljutomer	127	47	5	5
19.	Logatec	97	46	3	3
20.	Maribor - mesto	80	71	6	6
21.	Maribor - desni breg	98	66	8	5
22.	Maribor - levi breg	91	80	5	5
23.	Murska Sobota	99	83	5	3
24.	Novo mesto	96	61	5	5
25.	Ormož	59	-	-	-
26.	Ptuj	152	60	8	7
27.	Radovljica	108	56	7	7
28.	Slovenjgradec	46	65	4	4
29.	Slovenska Bistrica	55	80	3	3
30.	Šv. Lenart	59	60	4	4
31.	Škofja Loka	61	64	5	5
32.	Šmarje - Rogatec	66	60	5	5
33.	Šoštanj	47	78	5	5
34.	Žužemberk	31	78	4	4
Skupaj		3262	62	161	151

* Ni poslalo podatkov.

NEORGANIZIRANO UCITELJSTVO

Podatke o neorganiziranem učitelstvu sta poslali le dve sreski učiteljski društvi. Po uradni statistiki je v banovini 4120 učnih oseb, in sicer 1540 učiteljev in 2580 učiteljic. Med temi 16 kontraktualcev, 44 dnevničarjev, 64 zabavilj-otroških vrtnaric, 63 učiteljic žen. roč. del in 24 drž. veroučiteljcev. Raznim ustanovam je dodeljenih 1809 učnih oseb. V sekciji je včlanjenih 3262 učiteljev in učiteljic. Izven naših vrst je torej 858 učiteljev in učiteljic. Naloga sreskih učiteljskih društev je, ugotoviti vzroke, zakaj toliko število učiteljev in učiteljic ni organiziranih. Napeti morajo vse sile, da se to število v tekočem letu zniža.

DELO SEKCIJE.

V ozkem okvirju letnega poročila mi ni mogoče navesti vsega dela, ki ga je med letom izvršila sekcija. Zato bom skušal spodaj na kratko in pregledno očitati vsaj vsa važnejša vprašanja, ki jih je obravnavala organizacija v preteklem letu. Ker vsa ta vprašanja niso nova, marveč se pojavljajo večina od njih na naših skupščinah že od leta do leta, bom opustil vse razloge in načela, ki nas tirajo, da stavljam po neuspehih enega leta ta vprašanja avtomatično v naš program za sledeče leto.

Poleg važnejših načelnih vprašanj je obravnavala organizacija številna vprašanja osebnega značaja. Poedinci so se obračali na sekcijo, bodisi po sreskih društvih, bodisi direktno s prošnjo za pojasnila in navodila v zadevah materialne in pravne prirode. Ugodeno je bilo po najboljših močeh vsakomur. Poleg navodil in nasvetov so prejeli poedinci pri sekciji v kompliciranejših primerih tudi koncepte ali celo čisto pisne vlog na višja upravna oblastva. Števila teh osebnih zadev mi ni mogoče točno navesti, znaša pa približno eno tretjino števila vseh vlog in dopisov, ki jih izkazujejo pravilni zapisniki sekcije v preteklem letu 2354. Ostali v opravljenem zapisniku zabeleženi dopisi kažejo načelno delo sekcije, delo odsekov ter izvajanje stikov med sekcijo in sreskimi društvi ter izvršnim odborom. V zgoraj izkazanem številu niso všteti dopisi, ki jih je sekcija v istih zadevah, a v različnih oblikah pošiljala na različne naslove.

Med letom je poleg tega na organizaciji iskalo nasvetov in navodil nešteto članov in članice osebno.

Vso pozornost je posvečala sekcija rešitvi načelnih, za ves stan važnih vprašanj, ki zadevajo tako pravne kakor moralne in materialne interese članstva. V svojo intenzivnostjo pa je delovala in se zavzemala, dosledna sklopom in načelom banovinske skupščine, tudi za ureditev nujnih šolskih in prosvetnih vprašanj.

Izvršnemu odboru je predlagala izdelane in utemeljene predloge za ugodno rešitev vseh onih zadev, ki sodijo v delokrog ministrstva, oziroma, ki jih je mogoče rešiti le z izpremembo ali dopolnitvijo obstoječih zakonov. V kolikor je reševanje poedinih zadev sodilo v delokrog banske uprave, jih je predlagala na ta naslov. O važnejših pravnih in materialnih zahtevah in težnjah učitelstva je v svojem delokrogu obveščala tudi uradne organe ter osebe, ki bi mogle po svojem položaju kakor koli pripomoči k ugodni rešitvi teh zahtev. Po svojih predstavnikih je vršila intervencije pri prosvetnih in drugih upravnih oblastvih.

Zaradi potrebne informiranosti o učiteljskih težnjah in zahtevah in o potrebah narodne šole je pošiljala organizacijsko stanovsko glasilo vsem slovenskim senatorjem in narodnim poslancem.

Z vsemi drugimi organizacijami drž. nameščenec, posebno pa z obema organizacijama nameščencev prosvetne stroke, t. j. s profesorskim društvom in meščanskošolsko organizacijo, je bila ves čas v najboljših prijateljskih odnosih.

Po tem splošnem pregledu o delu prehajamo k posameznim vprašanjem.

Finančni zakon.

Vse svoje delo osredotoči organizacija vsako leto na finančni zakon, potem katerega skuša uveljaviti najvažnejše načelne zahteve za stan in šolo.

Zato dejansko lahko že presodimo po sprejetju vsakoletnega finančnega zakona, v koliko smo s svojim delom uspehi.

Katere so bile zadeve, čijih realizacije smo pričakovali s finančnim zakonom?

1. Stalnost učitelstva. Zaradi izgube stalnosti sta prišla tako učitelstvo kakor narodna šola v največji položaj. Spričo nesigurnosti, v kateri živi in dela po izgubi stalnosti na službenem mestu, se učitelj v čisto težkih lokalnih razmerah ne more tako vsega predati svojemu delu, kakor bi bilo potrebno, da bi rodilo to delo čim večji uspeh. Za delo v šoli mora imeti učitelj potrebni notranji mir. Delo mora izvajati po načrtu, zasnovanem na daljši čas. Vsaka motnja v tem oziru znižuje učne uspehe v šoli. V pogledu stalnosti so interesi stanu in narodne šole docela enaki. Zato naša zahteva po vrnitvi stalnosti ni izraz nekega stanovskega egoizma, marveč je globoko utemeljena in interesih narodne šole same. Zato tem bolj upravičeno pričakujemo, da bodo odločujoči činitelji uvideli potrebo po vrnitvi stalnosti učitelstvu.

V preteklem upravnem letu je prineslo celotno učiteljsko združenje z vsemi svojimi edinicami vso težo svojega dela ravno na to vprašanje. Že na banovinskih skupščinah so bili podani širom vse države referati, ki prikazujejo nujnost stalnosti za učitelstvo. Tak referat je bil podan tudi na naši banovinski skupščini. Naša sekcija je poleg tega v svojem stanovskem glasilu priobčila več članov, ki obravnavajo isto vprašanje. Potrebo učiteljske stalnosti pa je prikazala sekcija tudi v vsaki konkretni vlogi, ki jo je, izvajajoč zaščitno akcijo, dostavila bodisi kralji. banski upravi, bodisi ministrstvu prosvete. Na vseh teh mestih je poudarjala potrebo, da se vsaka proti učitelju vložena ovadba najprej vsestransko preišče in šele potem, če se izkaže, da so v njej navedeni očitki resnični, izvajajo ukrepi proti učitelju. Izvajanje tega principa bi pomenilo praktično izvedbo učiteljske stalnosti na službenem mestu.

Poseben utemeljen predlog za uvedbo stalnosti je predložila za finančni zakon.

Kakor stalnost na službenem mestu, tako in še bolj boleče je zlasti za mlajše tovariše

in tovarišice vprašanje stalnosti v službi. § 110. uradniškega zakona iz leta 1931. vsebuje določbo, da sme izdati pristojno oblastvo odločbo o prestopu službe, če spozna, da je uslužbenec nesposoben ali neprikladen za službo, ali če to sicer zahtevajo koristi službe. Določba tega paragrafa ne zahteva prav nobene utemeljitve, ki bi jo morala vsebovati odločba o prestopu službe in iz katere bi bilo razvideti dokaz o nesposobnosti oziroma neprikladnosti, in v čem so podani zahtevki službene koristi. V resoru ministrstva prosvete se je prvič uporabil ta paragraf v letu 1932., ko je bilo brez podrobnejše utemeljitve odpuščenih več mladih profesorjev. Zaradi odpusta so vložili pritožbo na državni svet, ki je smatral, da je tudi pri uporabi tega paragrafa uradn. zakona potrebna utemeljitve in je zato odločbo o odpustu razveljavil. Še istega leta pa je bil predložen narodni skupščini zakon o avtentičnem tolmačenju § 110. uradn. zakona, ki odreja, da je nepotrebna v takih primerih vsaka utemeljitve in da je dokaz nesposobnosti ali neprikladnosti ter koristi službe podan že z golim citiranjem § 110. u. z. Zato organizacija stremi od leta 1932. dalje dosledno za tem, da doseže za učitelstvo tako stalnost na službenem mestu, kakor stalnost v službi sploh.

Njen predlog za letošnji finančni zakon je zato vseboval določbo, naj se izpusti iz § 110. besedilo: »... ali če to sicer zahtevajo koristi službe« in naj se poleg tega doda nov odstavek, da je treba nesposobno in neprikladno za službo ugotoviti in sicer, nesposobnost s službeno oceno, oziroma zdravniško komisijem pregledom, neprikladnost pa z rednim disciplinskim postopkom. Uzakonitev teh dodatnih določb bi pomenila za nas doseg stalnosti v službi. Da bi bila uzakonitev takega dodatka nujna, dokazujejo tudi vsi primeri odpustitev učiteljev iz državne službe, ki so bili izvršeni v teku leta tudi v naši banovini in ki so znani iz objav v tisku in v naših okrožnicah.

S svojim delom smo zainteresirali za nujnost uvedbe učiteljske stalnosti prav vse odločujoče činitelje. Ko sta bila v decembru 1936 predstavnika centralne organizacijske uprave predsednik Ivan Dimnik in podpredsednik Todor Dimitrijevič sprejeta pri predsedniku kralj. vlade g. dr. Stojadinoviču, je bilo med drugimi obravnavano tudi to vprašanje. Po vsestranski obrazilitvi nujnosti je predsednik kralj. vlade izjavil obema predstavnikoma organizacije, da je stalnost za učitelstvo resnično potrebna in nujna. Po dolgih letih dela se nam je letos prvič posrečilo, da je prišlo to vprašanje do obravnave tudi v narodni skupščini sami. To vprašanje je načelo nekaj narod. poslancev, govoril pa je o njem tudi g. minister prosvete. Iz njegovega govora je razvidno, da uvideva potrebo učiteljske stalnosti, ki jo zahtevajo tudi interesi narodne šole, da pa so danes obče prilike take, da je trenutno uzakonitev stalnosti nemogoča. G. minister je tudi dostavil, da uzakonitev stalnosti tudi ne zavisi samo od dobre volje odločujočih činiteljev, marveč istočasno tudi od učitelstva samega, ki mora izpolniti gotove pogoje. V istem smislu je podal g. minister izjavo tudi glavnemu odboru o priliki sprejema dne 29. aprila t. l.

Naše delo za doseg stalnosti torej tudi v preteklem letu ni uspelo. Ta neuspeh pa za nas ne znači, naj opustimo svojo zahtevo, nasprotno pomeni, da moramo z započetim delom tem intenzivneje nadaljevati, dokler slednjič ne uspemo, v kar moramo imeti najtrdnjejše vero.

2. Uredba o osebnih dokladah iz l. 1935.

Nepotrebno je podrobneje navajati, kako težek je naš materialni položaj. Težek je bil že pred uzakonitvijo zadnjih uredb o osebnih in rodbinskih dokladah državnih nameščencev in upokojujencev, saj so bili naši prejemki že tedaj pod eksistenčnim minimumom. Zlasti so to občutile naše družine, posebno tiste s številnimi otroki za šolanje in najbolj one, kjer so morali pošiljati starši na deželi svoje otroke v mestne šole ter trošiti zanje v mnogih primerih pretežni del svojih prejemkov. Po izvršenem znižanju v letu 1935. se naš položaj, zaradi rapidnega porasta cen vsem življenjskim potrebščinam, trajno slabša z vsakim dnem. Brez pretiravanja lahko trdimo, da so v tej dobi poskočile cene življenjskim potrebščinam za 20 do 25 %.

Organizacija je zato intenzivno nadaljevala z delom za zboljšanje našega materialnega položaja. Stavila je predlog, naj se s finančnim zakonom ukinejo uredbe o osebnih in rodbinskih dokladah, ki so izšle v letu 1935. V veljavi naj bi ostal le čl. 5. uredb o osebnih dokladah državnih upokojujencev, ki zvišuje prejemke staroupojujencem. V celoti naj bi se uveljavile uredbe iz l. 1932., v katerih tudi ni vsebovana nikakršna razlika med prejemki poročenih in neporočenih državnih nameščencev, ter je zato v njih v polni meri izvedeno načelo: za enako delo enako plačilo. Ta princip je treba ponovno uveljaviti tako iz materialnega kakor moralnega ozira, zakaj vsaka razlika, ki se ustvarja med nameščenci iste vrste, moralno ponižuje in jemlje tisto veselje in voljo do dela, ki je potrebno za doseg čim večjih uspehov.

V decembru l. 1936. so predstavniki učiteljske organizacije izročili predsedniku kralj. vlade g. dr. Stojadinoviču posebno spomenico, ki izraža željo, da pristopi kralj. vlada nujno k reševanju materialnega vprašanja državnih nameščencev in ki so jo podpisale vse centralne organizacije državnih uslužbencev. Izrazila sta željo, da sprejme g. predsednik vlade poleg tega tudi še posebno deputacijo iz vrst predstavnikov centralnih nameščenskih organizacij. Resolucije in spomenice, ki prikazujejo nujnost izboljšanja prejemkov državn. nameščencev, so med letom sprejemale tudi druge, med njimi politične organizacije. O priliki sprejema pri g. ministru prosvete v

mesecu aprilu tega leta je glavni odbor učiteljskega združenja obravnaval z g. ministrom tudi to vprašanje. Pri tem je številno prikazal tudi zadovoljstvo učitelstva v posameznih banovinah. V svojem odgovoru je g. minister priznal opravičenost nujnosti rešitve vprašanja naših prejemkov in je izjavil, da se kralj. vlada bavi s tem vprašanjem ter je pričakovati zvišanja uradniških prejemkov. V mesecu maju je sprejel predsedniški zbor dravske sekcije v isti zadevi novo spomenico. Enako spomenico so sprejele v isti dobi tudi druge uradniške organizacije. V deputaciji z zastopniki ostalih stanovskih organizacij dravske banovine jo je predal zastopnik sekcije dne 8. maja t. l. g. banu. G. ban je ob tej priliki obljubil, storiti vse, da se naši opravičeni želji ugodi.

Pred zasedanjem narodne skupščine v mesecu juliju t. l. se je obrnila sekcija do narodnih poslancev s prošnjo, da pokrenejo tudi v narodni skupščini to vprašanje. Kakor smo informirani, bo predložen od strani narodnih poslancev kr. vladi zakonski predlog za zvišanje naših prejemkov.

Brez dvoma je, da je situacija, v katero smo zašli v materialnem oziru tako težka in nujna, da upravičeno pričakujemo od pomoči. Ta je tem nujnejša, ker v obstoječi gospodarski povezanosti ureditev naših prejemkov ne znači samo rešitev materialnega vprašanja javnih nameščencev, marveč se s to rešitvijo istočasno v znatni meri pomaga tudi obtemu gospodarstvu.

3. Napredovanja. Že uradniški zakon od l. 1931., s katerim smo zgubili učitelji avtomatična napredovanja, določa, da je možno napredovanje le na izpraznjeno mesto v višji položajni skupini. Ker ob njegovi uzakonitvi takih mest ni bilo, zato smo že takoj čutili težo te določbe, ker so bila takrat napredovanja za vse leto ustavljena. Pozneje so se kljub tej določbi redno izvrševala vse dotlej, dokler se ni pričela izvajati vsestranska štednja. Že finančni zakon za l. 1936/37. je prinesel novo določbo, da je napredovanje v višjo skupino možno samo tedaj, če je budžetsko mesto prazno in kredit prost. Oba ta dva pogoja je prinesel letos tudi novi finančni zakon. S tem so napredovanja še veliko bolj otesnena.

Da bi se mogla v obstoječih prilikah in spričo gornjih določb finančnega zakona izvajati napredovanja tako, da bi nihče od prizadetih ne imel povoda, čutiti se kakor koli zapostavljenega in prikrajšanega v svojih pravicah, je težila organizacija za tem, da se sestavijo rangne liste in da se izvršujejo napredovanja po teh listah. Zakon sam predvideva rangne liste, vendar se doslej še niso sestavile. Zato se stavlja organizaciji sama po sebi dolžnost delati, da se sestavijo te liste in da se izvajajo napredovanja točno po njih. To težnjo moramo zastopati tem bolj, ker smo prešli v teku zadnjega leta vsakokrat, ko je bila objavljena kakršna koli, bodisi večja ali manjša skupina učiteljskih napredovanj številne vloge, v katerih se poedinci pritožujejo, da so napredovali mlajši od njih, oni sami pa so bili kot starejši in upravičenejši prezrti. Napredovanje je brez vsega najobčutljivejša točka vsakega poedince, ki ne ustvarja le občutka ponižanja, marveč zadeva občutno tudi materialno. O načinu izvajanja napredovanj zadnjega časa in o posledicah, ki bi iz tega lahko nastale, je sekcija po svojem zastopniku osebno opozorila prosvetni oddelek kralj. banske uprave. Istočasno pa si je vzela za nalogo sestaviti sama zaradi svoje evidence rangno listo in je zato naprosila vsa sreska učiteljska društva, naj ji javijo vse tovariše in tovarišice s svojega teritorija, ki so vložili prošnje za napredovanje in pripisejo poleg vsakega imena tudi datum dospelosti napredovanja in datum vložitve prošnje. Do danes še nimamo vseh odgovorov. Čim pa jih prejmemo, sestavimo celotne liste ter bomo na njihovi osnovi lahko konkretno prikazali prosvetni upravi, kdo vse in na čigav račun je bil zapostavljen.

Za napredovanje učiteljev v V. položajno skupino je v § 258. u. z. določen pogoj 30 let efektivne državne službe, 55 let starosti in odlična ocena v poslednjih 3 letih. Zaradi te omejitve ne morejo napredovati v V. skupino predvsem oni tovariši in tovarišice, ki so stopili mladi v učiteljsko službo. Četudi zadovoljujejo ostalim pogojem, zaradi tega, ker nimajo 55 let starosti, ne morejo v V. položajno skupino. Zato je sekcija stavila za finančni zakon predlog, naj se izpremeni ta določba tako, da zadostuje za doseg pogojev za V. skupino, da prebije učitelj v VI. skupini 3 leta in da znaša njegova povprečna ocena prav dobro.

Izposlovanje kakršne koli, četudi dovoljne rešitve na osnovi obstoječega zakona, kjer je napredovanje omejeno s pogojem prostih mest v višji skupini in s prostim kreditom, in ki dosledno stremi za izvedbo sistemizacije, bomo smatrali zgolj za začasno. Vse naše delo mora iti za tem, da se učitelstvu vrne avtomatično napredovanje, ki ga je imelo po starem zakonu. Četudi se nam določijo pri avtomatičnem napredovanju nekoliko daljši roki za doseg posameznih skupin, bi bila uvedba takega napredovanja pridobitev, ki bi nas trajno zadovoljila.

Vsi naši predlogi, ki smo jih stavili glede napredovanja za letošnji finančni zakon stremijo zgolj za tem ciljem.

Pri napredovanju naj omenim še § 263. u. z., na osnovi katerega moramo v zvezi s § 4. zakona o naknadnih in izrednih kreditih iz l. 1933. čakati na dospelost vsakega napredovanja 12 mesecev. Sekcija je na osnovi skupščinskega predloga predlagala za finančni zakon, naj se § 263. u. z. ukine.

4. Akontacija na pokojnine. Eden od delnih vzrokov, da kolegi in kolegice tudi po dovršenem 35. letu službe ne vlagajo prošenj za upokojitve je ta, da se jim istočasno z od-

lobo o prestanku službe, oziroma z ukazom o upokojitvi ne izplačajo istočasno že tudi prvi pokojninski prejemki. Večina teh uslužbenec je zato v tej dobi brez vsch sredstev ter zapada dostikrat dejansko v najhujše pomanjkanje. So primeri, da je moral čakati tak uslužbenec na nakazilo penzije po več mesecev, da, tudi leto dni, kar se je dogajalo zlasti, če je glavna kontrola osporavala odločbo o odmeri penzije. Taki primeri so se pojavljali tudi takrat, če je uslužbenec prestala službo zaradi nepretrganega 12-mesečnega bolovanja ali bolovanja 15 mesecev v dveh zaporednih koledarskih letih. Zaradi boleznih in potrebnih sredstev za zdravljenje je bil, ujemno, položaj za te še težji. V zvezi s svojimi predlogi za finančni zakon si je prizadevala sekcija urediti to zadevo in to na način, ki bi državnega proračuna v ničemer ne obremenjaval. K § 12. z. o uradnih bi bilo treba dodati določbo, da ima uslužbenec, ki mu je prestala služba zaradi upokojitve, pravico do nakazila oziroma izplačila penzije do aktivnih prejemkov v procentualni izmeri, sorazmerno s številom v penzijo vstevnih službenih let. Ta procentualni iznos bi se gibal od 50% plače in osebne doklade pri namješčenju, upokojenih z 10 do 20 let službe, in naj bi postopoma rastel do 95% vseh osebnih prejemkov, ki bi jih prejeli oni z nad 35 leti efektivne službe.

5. **Maksimalno število učencev v razredu** je bilo s prvotnim določilom zakona o narodnih šolah 50, oziroma 40 v razredu z večimi oddelki. Odredba § 30., odstavek 1. fin. zak. za leto 1933/1934, je prenesla pravico določevanja maksimalnega števila na ministra prosvete. Skladno s tem je izšla odredba, na osnovi katere se more deliti šole razred z nad 65 učenci. V svojem predlogu za finančni zakon smo predlagali in utemeljili, da je treba uveljaviti v interesu uspehov narodne šole prvotno besedilo zakona o narodnih šolah.

V predlogih za izpremembo k zakonu o narodnih šolah, na katerih smo delali na prošnjo kralj. banske uprave, pa smo prikazali potrebo, da se zniža tudi število, ki ga vsebuje prvotna določba šolskega zakona in sicer na maksimalno število 40 za razred z enim oddelkom in na 30 na razred z več oddelki.

6. **Stanarina in kurivo.** Po prvotni določbi zakona o narodnih šolah, vsebovani v § 84., so imeli vsi učitelji jamčeno pravico do stanarine in kuriva, poročene učiteljice prav tako kakor neporočene. S členom 30., odst. 1. finančnega zakona za l. 1933/1934, pa so poročene učiteljice to pravico izgubile. Z ozirom na to, da s to določbo ustvarjena razlika med prejemki poročenih in neporočenih učiteljic ne more imeti utemeljitve, je sekcija stremela za tem, da se z novim finančnim zakonom zakoniti prvotno besedilo šolskega zakona.

7. **Oprostitev šolskih upraviteljev dela v razredu.** Zakon o narodnih šolah je v svojem 113. § določal, da so šolski upravitelji na šolah z 12 oddelki osvobodjeni dela v razredih. Finančni zakon za l. 1933/1934, je v svojem 30. čl. prinesel odločbo, s katero popravljajo prvotno besedilo zakona o narodnih šolah in odreja, da se oprostite pouka v razredu šole oni upravitelji, ki imajo več nego 16 razredov. Tudi v tem oziru je predlagala sekcija uveljavljanje prvotnega zakonskega določila in svoj predlog podrobno utemeljila z administrativnimi posli upravitelja in s posli, ki jih stavlja nanj funkcija poslovodje krajevnega šolskega odbora. Odkar je stopila v veljavo uredba o vzdrževanju narodnih šol in je izšel tudi pravilnik k tej uredbi, je delo šolskih upraviteljev še večje in odgovornejše in je zato naš predlog še bolj utemeljen. Jasno pa je, da je upravičena tudi zahteva šolskih upraviteljev, naj se jim prizna zlasti sedaj ob povečanju dela in odgovornosti posebna funkcijska doklada. Zadevno določbo vsebuje naš predlog za izpremembo zakona o narodnih šolah.

8. **Stanarina učiteljev pri banskih upravah.** Dočim je bilo s čl. 40. fin. zakona za leto 1936/1937. urejeno vprašanje stanarine za učitelje, dodeljene pri ministrstvu prosvete, ki se jim je izplačevalo iz proračuna tega ministrstva, je dejansko ostalo nerešeno za učitelje pri kralj. banskih upravah, za katere je določal zakon, da se izplačuje stanarina iz banovinskih proračunov, a v bremene prihrankov za osebne prejemke. Ker je take prihranke v banovinskem proračunu nemogoče doseči, so kljub priznanju pravice do stanarine ostali banskim upravam dodeljeni učitelji brez nje. Zato smo predlagali, naj novi finančni zakon izpremeni prvotni tekst besedila in določi brez vsakih pogojev, da pripada banskim upravam dodeljenim učiteljem stanarina iz banovinskega proračuna in ravno tako iz istega proračuna stanarina sreskim šolskim nadzornikom dodeljenim učiteljem ter sreskim šolskim nadzornikom samim.

9. **Pogodbni uradniki.** — Vstetje časa za pokojnino. Prvotni tekst § 116. je določal, da se računa čas, prebit v službi države v svojstvu pogodbenega uradnika, za pokojnino, če je bil prestop iz pogodbene službe v državno službo neposredno, brez prekinitve. Ta določba je bila s § 58. fin. zak. za leto 1932/33. ukinjena in se od 1. aprila 1. 1932. dalje čas pogodbene službe ne šteje več za pokojnino. S tem so vsi pogodbeni uslužbenci, ki čakajo po več let na državno službo, težko oškodovani. Sekcija je zato predlagala, naj se z novim fin. zak. ukine § 58. fin. zakona za leto 1932/33. in naj se ponovno uveljavi prvotno 3. odstavka § 116.

10. **Ukinitev 1% doprinosu k uslužben-skem davku,** ki ga plačujemo za brezposelne je danes, ko spričo nizkih prejemkov občutimo vsak, še tako majhen izdatek, potrebna.

O priliki lanske proračunske debate je omenil že sam finančni minister, da se bo ta doprinos ukinil. Zadeven predlog smo stavili tudi za letošnji fin. zakon.

11. **Povišanje proračunskih mest za učitelje pripravnike.** O delu in skrbi za brezposelne učiteljske abituriente bom govoril na drugem mestu. Tu naj navedem le, v koliko je stremela sekcija doseči znižanje brezposelnega naraščaja v zvezi z državnim proračunom. Po eni strani visoko število brezposelnih učiteljskih abiturientov, ki čakajo že leta in leta na službo, v dravski banovini jih je trenutno 719, po drugi strani pa nad 250 razredov brez učitelja, narekuje samo po sebi nujnost povišanja budžetskih mest za učitelje pripravnike. Predlagali smo zato, naj se v državnem proračunu kreira za vsa država 2000 novih pripravniških mest, katero število bi po našem računu trenutno zadostovalo, da bi se zaposlili po pretežni večini vsi brezposelni učitelji, in da bi se zadovoljilo potrebi narodne šole v naši, pa tudi v drugih banovinah.

Da zainteresiramo čim širše sloje za nujnost rešitve tega vprašanja, smo skupno z odsekoma za brezposelne učiteljske abituriente izdali še posebno spomenico in brošuro, ki je bila v dobi pred zasedanjem narodne skupščine in med zasedanjem poslana vsem odločujočim osebam.

12. **Ureditev položaja učiteljev - vojakov.** Učitelji, ki morajo na odslužitev kadrskega roka, so glede službene dobe občutno oškodovani. V smislu § 5. u. z. morajo pred nastopom kadrške službe podati ostavko na učiteljsko službo. Po odslužitvi kadrskega roka pa morajo čisto mesece in mesece čakati na novo postavitev. Poleg časa, ki ga prebijajo v vojni službi izgube za napredovanje in penzijo tudi čas čakanja na vrnitev v učiteljsko službo. Jasno je, da vsi, ki so na tem vprašanju prizadeti do izgubo časa in pa težke materialne razmere, v katerih se nahajajo do novega sprejema v državno službo, zelo težko občutijo. Sekcija je zato predlagala, naj bi se s fin. zakonom za l. 1937/38. uzakonila določba, da se uslužbenec, ki mu je prestala služba zaradi odsluženja kadrskega roka po odslužitvi vojne obveze po službeni dolžnosti sprejme v državno službo z dnem, ki sledi dnevu odpusta iz kadrskega roka in to na osnovi podatkov njegovega centralnega uslužbenškega lista in dokaza o zadostitvi vojaške obveznosti.

13. **Ureditev položaja učiteljem na Ciril Metodovih šolah.** Do zadnjega časa učiteljem, ki so službovali na Ciril Metodovih šolah, ni bilo rešeno vprašanje vstetja službe na teh šolah za penzijo in odmero penzije. V enakem položaju so se nahajali številni učitelji, zlasti v dunavski banovini, ki so službovali svoj čas deloma v šolski, deloma v administrativni službi bivših verskih nacionalnih šol. Za ureditev tega vprašanja se je organizacija zavzemala že leta in leta, doslej vedno brez uspeha. Opetovano smo predlagali, da bi bilo treba dopolniti § 270. u. z. z novim dostavkom tako, da se prizna vsem tem učiteljem bodisi v učiteljskih, bodisi v administrativni službi označenih ustanov prebiti čas za penzijo in odmero penzije. Ze lanske leto smo uspeli zainteresirati odločujoče kroge tako, da smo, četudi s finančnim zakonom ta zadeva še ni bila rešena, bili uverjeni, da bomo dosegli ugodno rešitev letos. Naše pričakovanje in pa prognoza, ki sem jo vstavil že v svoje lanske poročilo za banovinsko skupščino, se je uresničilo. V finančni zakon je prišla zadevna določba z veljavnostjo od 31. marca 1931, tako da se bo uredil položaj tudi onim upokojenjem, upokojenim po letu 1931., ki jih to vprašanje zadeva.

V zvezi s tem vprašanjem je skušala sekcija doseči, da bi se s fin. zakonom za leto 1937/38. uzakonila tudi določba, s katero bi se čas, prebit v narodno obrambnem delu po l. 1919. na ozemlju bivše Avstro-Ogrske monarhije, štel v državno službo za napredovanje in penzijo. Uzakonitev take določbe je v socialnem in nacionalnem oziru utemeljena prav tako kakor določba, ki zadeva učitelje na bivših Ciril-Methodovih šolah in v službi bivših verskih avtonomij.

14. **Kontraktualni učitelji in učitelji dnevničarji.** V kakšen položaj so prišli ti učitelji v mesecu juliju 1936 in kako se je ta položaj v teku časa še slabšal, smo točno pojasnili v svoji okrožnici št. 770 z dne 11. nov. 1936, v kateri smo poslali sreskim učiteljskim društvom prepis obširne naše predstavke na kr. bansko upravo in ministrstvo prosvete. V tej in naslednjih naših predstavkah je orisan ves težak položaj kontraktualnih učiteljev in učiteljev dnevničarjev tako v socialnem kakor v pravnem pogledu. Predočena je nujna potreba, da se izvaja praksa, ki jo je uvedlo ministrstvo prosvete leta 1921. s posebno odločbo, s katero je uvedlo dopolnilne izpite za učitelje, ki so došli iz Italije, a so tam polagali zrelostni in praktični učiteljski izpit šele po 8. decembru 1. 1920. Naše stališče si je kralj. banska uprava osvojila v celoti in predlagala ministrstvu prosvete, naj se to vprašanje z zakonom definitivno uredi. Isti predlog je s točno stilizacijo dopolnilev, ki bi jih bilo treba vstaviti tako v zakon o narodnih šolah, kakor v zakon o učiteljskih šolah poslala izvršnemu odboru za novi finančni zakon. S posebno okrožnico pa ga je dostavila tudi prav vsem narodnim poslancom in senatorjem iz dravske banovine ter obema slovenskima ministroma s prošnjo, da se zavzamejo za ugodno rešitev tega vprašanja. Poleg tega je navezala stike tudi z drugimi čimtelji. Kljub vsej intenzivnosti dela je uspeh izostal. Uverjeni pa smo, da nam bo uspelo delo v prihodnjem letu. Ta optimizem naslanja mo na dejstvo, da je ureditev tega vprašanja v vseh oziirih prav tako globoko uteme-

ljena kakor ureditev položaja učiteljev na Ciril Metodovih šolah.

V zadnjem času se je od več strani jelo delati na to, da bi se uporabil tudi za kontraktualne učitelje in učitelje dnevničarje, došli iz Italije, pravilnik o polaganju praktičnega učiteljskega izpita, ki ga je izdalo ministrstvo prosvete l. 1930. za učitelje z nepopolno učiteljsko kvalifikacijo. Vsa stilizacija tega pravilnika pa je taka, da je v celoti izgubil veljavo že naslednje leto. Četudi bi mogoče zaradi posebnosti vprašanja kontraktualnih učiteljev trenutno uspelo rešiti to vprašanje na osnovi določb omenjenega pravilnika, obstoja nevarnost, da bi se kdaj pozneje, in to upravičeno, osporavala prizadetim učiteljem popolna kvalifikacija za učiteljsko službo v smislu zakona, kar bi bilo še mnogo težje, kakor pa je to danes. Smatramo, da se more vprašanje kvalifikacije rešiti zgolj z dopolnitvijo zakona in na noben drug način. V tej smeri bo šlo naše prizadevanje tudi v bodočem letu. Konkretno, katere člene zakonov in kako jih je treba izpremeniti, tukaj ne navajam, ker so prešla sreska društva okrožnico, v kateri so bili ti naši predlogi dobesedno navedeni.

15. **Učiteljice ženskih ročnih del.** Njihov položaj je izredno težak. Ker je izostalo v § 346. u. z. njihovo zvanje, ne more napredovati prav nobena. Število vseh učiteljic za ročno delo v banovini znaša okrog 70. V drugih banovinah jih ni in poučujejo ročna dela literarne učiteljice. Ravno to je vzrok, da ne najdemo pri odločujočih krogih pravega razumevanja tega vprašanja, ki postaja za prizadete od leta do leta bolj boleče. Tudi letos je sekcija, kakor vsa leta doslej storila vse, da bi dosegla uzakonitev zvanja za učiteljice ženskih ročnih del in pa njihovo razporeditev po skupinah. Da bi ne bilo prigovorov, da poučujejo to delo drugod literarne učiteljice, smo omejili svoj predlog za fin. zakon zgolj za učiteljice, ki se se nahajajo v državni službi in naj bi se samo za te skladno s § 453 u. z. določilo zvanje od X. do VII. skupine. Uspeli nismo. Z ozirom na to, da se leto za letom ponavlja isto delo, ki rodi vedno negativne rezultate, smo prišli na misel, da bi poizkusili na drug način. Ena od učiteljic ženskih ročnih del s potrebno kvalifikacijo bi morala zaposliti z osebno vlogo, da bi ministrstvo prosvete skladno z določbo § 347. u. z. uzakonilo njeno zvanje in izvršilo istočasno razporeditev po skupinah, tako kot se je to zgodilo tudi za veroučitelje narodnih šol. V primeru negativne rešitve bi poizkušali s pritožbo na državni svet. O uspešnosti te poti ne moremo dati nobenih izjav, ker bi bil to poizkus, ki bi ga bilo treba izvesti ter bi si zato niti organizacija niti učiteljice ženskih ročnih del same nikdar ne mogli očitati, da se je zamudila kaka prilika. Večje število učiteljic ženskih ročnih del je o tej možnosti informirano, do danes pa ni dala še nobena sekciji potrebnih podatkov v proučitev.

V izpremembah, ki jih je sekcija predlagala k zakonu o narodnih šolah so vsebovani tudi členi, ki zadevajo učiteljice ženskih ročnih del. S sprejetjem teh izprememb bi bil njihov položaj urejen.

16. **Novi disciplinski predpisi.** S § 40. fin. zak. za leto 1936/37. so prestali veljati disciplinski predpisi po zakonu o narodnih šolah. Skladno z določbo citiranega fin. zakona je izdalo ministrstvo prosvete zakonsko uredbu, s katero stopajo v veljavo za učitelstvo novi disciplinski predpisi, ki so jim za osnovo disciplinski predpisi zakona o notranji upravi. Še pred izdanjem te uredbe je sestavila učiteljska organizacija svoj detajliran predlog, ki prikazuje želje učiteljstva glede disciplinskih predpisov.

O novih disciplinskih predpisih smo obširno pisali v »Učiteljskem tovarišu«. Brez dvoma značijo važno pridobitev za učiteljstvo, saj urejajo postopek in dopuščajo polno možnost zagovora in obrambe. V sodišču je tudi zastopnik organizacije uprave. V teku leta je bilo sodišče tudi sestavljeno. Kot zastopnik upravnega odbora je prišel v svojstvu sodnika v bansko sodišče tov. Lovro Korenčan. Četudi pomenijo disciplinski predpisi za nas velik korak naprej, vendar nas niso v celoti zadovoljili. Mnogi naši predlogi, vsebovani v ministrstvu prosvete predloženem projektu, niso prišli do uveljavljanja. Zato se postavljamo samo po sebi v program našega dela, s točno obrazloženo opravičenosti naših težejih prepričanj odločujoče kroge o tem, da je treba upoštevati pri disciplinskih predpisih za učiteljstvo svojstvenost učiteljevega dela in miljeja, v katerem se to delo vrši, in pa organizacijo prosvetne stroke. Zato bi bilo treba nove naše disciplinske predpise izpremeniti, oziroma dopolniti, ali pa izdati za učiteljstvo narodnih šol docela nove disciplinske predpise.

Kaj nam je prinesel finančni zakon?

Uspeli smo, da je bila priznana učiteljem, dodeljenim k banskim upravam, stanarina iz banovinskega proračuna, za kar smo se potekali. Za učitelje pripravnike je bilo ustanovljeno v novem državnem proračunu 800 novih mest za vsa država, s čemer se je vsaj deloma ustreglo potrebi. Vendar pa je to število tako majhno, da še dolgo ne bodo mogli do zaposlitve vsi brezposelni abiturienti in da tudi ne bo mogoče zasedati vseh praznih razredov po šolah. **Položaj učiteljev,** ki so služili v šolski upravni službi, verskih avtonomijah in šolah in občinskih šolah ter na šolah družbe sv. Cirila in Metoda je urejen, s tem, da se priznava čas, ki so ga prebili ti učitelji v omenjenih napravah in šolah, za dejansko državno službo in se je v tem smislu izpopolnil § 270. u. z. Ravno tako je bil rešen položaj za učitelje in učiteljice na srbsko pravoslavni šolah v bivših pokrajinah

Bosne in Hercegovine, Dalmacije, Vojvodine, Slavonije in Hrvatske. Vse ostale naše zahteve in težnje so ostale nerešene.

Novi fin. zakon je prinesel poleg tega tudi določbo, da izda minister prosvete uredbu z zakonsko močjo, s katero se razporedi vsa mesta in šole, ki jih smejo dobiti učitelji z določenim številom službenih let v smislu § 101. zak. o nar. šolah. Gotovo je, da je ta uredba potrebna, ker bodo za marsikoga izostale neprijetnosti, ki so se doslej često pojavljale. Dogajalo se je, da je bil učitelj, čisto celo začetnik, postavljen v kraj, za katerega se zahteva najmanj 5 ali pa še več službe. Ko je pozneje Glavna kontrola to postavitev osporila in je ministrstvo dekret razveljavilo, je moral prizadeti vrniti tudi razliko v osebnih dokladah in stanarini, če je bil pomotoma postavljen v sresko mesto.

Zlasti težka pa je bila določba, s katero uvaja novi finančni zakon v svojem 33. paragrafu

delni celibat za učiteljice.

Nejasne vesti, da se govori o uvedbi celibata, smo zaznali že prej. Nihče pa ni vedel povedati kaj konkretnjšega. Govorilo se je o splošnem celibatu za državne nameščenke, to pa ne v zvezi s fin. zakonom, marveč v zvezi z izpremembo uradniškega zakona. Tako banovinske kakor centralne organizacije so si brezuspešno prizadevale, da bi zaznale o vsej stvari kaj določnejšega, na kar bi mogle nasloniti svoje delo, da bi se namera njenega obstoja v primeru resničnosti ne izvedla. Vest, da je stavljen narodni skupščini zadevni amandman, je prišla zato docela iznenada. Med članstvom širom vse države je nastalo veliko vznemirjenje. Sreska učiteljska društva, vse sekcije in centralna učiteljska organizacija so napeli vse sile, da bi ne prišlo do uzakonitve amandmana. Uspeha pa ni bilo. Akcijo proti uzakonitvi celibata so podpirala številna ženska društva.

Po uzakonitvi je sekcija z delom nadaljevala. Pripravila je spomenico in jo predložila tudi vsem sreskim učit. društvom. Sreska učiteljska društva so na svojih zborovanjih imela kot posebno točko dnevnega reda referate, ki so pokazali škodljivost uvedbe celibata za učiteljice. Slično spomenico je sprejel dne 30. maja t. l. tudi predsedniški zbor naše sekcije. V spomenici, ki jo je v celoti priobčil tudi »Učiteljski tovariš«, je jasno prikazano, da izvajanje celibata ne bi krátilo samo ustavno jamčenih pravic in enakopravnosti učiteljicam, ki jih utesnjuje v izbiri življenjskega druga, marveč da bi istočasno ne moglo v ničemer prispevati k zmanjšanju brezposelnosti med učiteljskim naraščajem, kar je bil, po utemeljitvah v narodni skupščini, glavni vzrok za uzakonitev celibata. Ker je ta spomenica po svoji vsebini obče znana, se ne spuščam v podrobnosti. Omenjam naj le, da smo ob njenem koncu prikazali nujnost, naj se ne pristopi k izvajanju določbe o celibatu, ki naj se o prvi priliki ukine, bodisi, da se izpremeni šolski ali uradniški zakon, bodisi z novim finančnim zakonom. Isto stališče smo vnesli tudi v izpremembo k zakonu o narodnih šolah, ki smo jih predložili kot svoj predlog prosvetnemu oddelku banske uprave. Z ozirom na neučinkovitost kompenzacije zaposlitve brezposelnih učiteljskih abiturientov z uvedbo delnega celibata za učiteljice in z ozirom na številne druge razloge, ki se pri podrobnejšem proučevanju tega vprašanja javljajo sami po sebi, smo uverjeni, da bo uspelo, doseči s sistematičnim in vztrajnim delom ukinitve zadevne določbe.

IZPREMEMBA ŠOLSKEGA ZAKONA.

V začetku druge polovice preteklega šolskega leta je pozvalo ministrstvo prosvete vse banske uprave, naj pripravijo do konca šolskega leta predloge za izpremembo zakona o narodnih šolah. Pravi povod za pokrenitev tega vprašanja so dale nejasnosti v zakonu, h kateremu kljub vsemu našemu prizadevanju ni bil izdan obči pravilnik, ki je predviden v § 181. novega zakona in ki bi rešil vprašanja, o katerih zakon ni mogel podrobneje razpravljati. Pravilnik bi moral predvidoma iziti v roku dveh mesecev po uveljavljenju zakona. Posledica izostanka občega pravilnika pa tudi specialnih pravilnikov in uredb je bila, da so se iste določbe v posameznih banovinah različno tolmačile in izvajale. Spričo nejasnosti je prihajalo poleg tega ministrstvo neprestano v položaj, da je moralo dajati banskim upravam različna tolmačenja k posameznim členom in poglavjem.

Prosvetni oddelek kr. banske uprave je povabil k sodelovanju na izpremembah zakona tudi našo organizacijo. Temu vabilu smo se rade volje odzvali in naprosili istočasno tudi vsa sreska učiteljska društva, naj nam pošljejo svoje konkretne predloge. Pri sekciji je prevzel delo na izpremembi zakona šolsko-upravni odsek. Predvsem je upošteval vse predloge naših banovinskih skupščin in pa predloge za izdajo občega pravilnika k zakonu o narodnih šolah, ki ga je pred leti sestavila naša sekcija, potem pa ga je še dvakrat predelala. Zadnja predelava pravilnika se je izvršila v letu 1935/1936., ko je organizacija zopet napela vse sile, da bi ministrstvo vendarle izdalo pravilnik.

Sreskim učiteljskim društvom smo poslali z okrožnico 1668 z dne 8. aprila 1937 v informacijo in orientacijo dokončno stilizirane vse tiste predloge za izpremembo zakona o narodnih šolah, ki so bili že opetovano sprejeti na naših banovinskih skupščinah. Medtem je sekcija s svojim delom nadaljevala. Poleg določil v projektu njenega občega poslovnika k šol. zakonu, je proučila tudi nekatere šol. zakone srednjeevropskih držav ter se opirala nanje, v kolikor ne nekatere določbe dobro uporabljive tudi za naše prilike. Po prejemu izpreminjavalnih predlogov

od strani sreskih učiteljskih društev je svoj predlog za izpremembo zakona dokončno stilizirala, ga razmnožila in ga predložila kralji. banski upravi, v vednost pa ga je poslala tudi vsem sreskim učiteljskim društvom. Isti predlog je dostavila tudi izvršnemu odboru v Beograd.

Predlogi sekcije za izpremembo zakona zadevajo vsa važna vprašanja šole in učiteljstva. Predvsem streme za tem, da bi prestala

delitev narodne šole

v osnovno šolo in višjo narodno šolo. Vseh osem let naj bi bila šola ena sama enota in naj bi se šteli razredi od spodaj navzgor. Poseben odstavek ureja tudi

šolske olajšave.

Poseben zakon predvideva

šole za defektne otroke.

Ker nastajajo pri izvajanju § 39. šol. zakona težkoče ter se v posameznih primerih branijo upravne občine kot lastnice šolskih nepremičnin izdati odstopno izjavo, na osnovi katere je edino mogoče izvesti pri sodišču zemljknižni prepis šol. nepremičnin od upravne na šolsko občino, je v predlogih sekcije vsebovan odstavek k § 39. Ta določa, da tvorijo šolsko imovino vse nepremičnine, ki služijo trajno šolskim namenom. Te postanejo last šolske občine ne glede na to, ali so bile šolskim namenom dovedene zaradi ponovne obveze ali prostovoljno od javnih korporacij ali od privatnikov. Z zakonitvijo tega predloga bi

prepis šolskih premičnin

ne bil več ono čisto zelo mučno vprašanje, ki povzroča mnoge neprilike, pa tudi nepotrebna trenja. Da bi se to vprašanje rešilo na gornji način, smo se trudili doseči že več let o priliki izdanih finančnih zakonov, a doslej vselej brezuspešno.

Naš predlog vsebuje dolge določbe o ambulantnih šolah, o dolžnostih upravne občine, o nabavi učnih knjig za vse učence, o šolskih proračunih, o manjšinskih šolah, v katerem poglavju je treba več jasnosti, kakor jo vsebuje sedanji zakon, predvideva za ročno dela tudi posebne učiteljice ženskih ročnih del ter jih navaja na večih mestih. Z zakonitvijo teh predlogov bi bile te učiteljice rešene iz mučnega položaja, v katerega so zasle brez svoje krivde po letu 1931. Dalje govori naš predlog o šol. vrtu, igrišču in telovadišču, o knjižnicah za učne knjige za učence, o šolskih ocenah, o odpustu iz šole, o vrstah učiteljev in njihovi izobrazbi. Zlasti važen je ta predlog, ker zadeva tako učiteljice ženskih ročnih del ter kontraktualne učitelje in učiteljice dnevničarje. S tem členom bi obdržali dosedanjim dopolnilni izpiti polno veljavo ter bi učitelji, ki so jih položili, ustrezali vsem pogojem uradniškega in šol. zakona za sprejem v redno državno službo, pri čemer bi se upoštevale v polni meri tudi določbe § 54. in 53. zakona o državljanstvu. Za bodoče primere je predvidena notifikacija v inozemstvu položenih diplomskih izpitov. Vršila naj bi se na predlog glavnega prosvetnega sveta z določitvijo dopolnilnih izpitov. Naš predlog predvideva dalje

uzakonitev upraviteljskega zvanja

in stalnost upraviteljev na službenem mestu. Razpisi upraviteljskih mest naj bi se vršili na isti način kakor razpisi učiteljskih. Poleg tega naj bi se uveljavilo prvotno besedilo § 113. šol. zakona, ki določa, da se oproščajo pouka v razredu že upravitelji na šolah z več kot 12 razredi.

Z zakonitvijo zvanja bi prestale vse one neprilike, ki so nam dale v zadnjem času resno misliti, kako bo v bodoče z avtoriteto upraviteljskega položaja. Razreševanje šolskih upraviteljev ni vplivalo porazno le na prizade, marveč je močno omajalo tudi avtoriteto položaja samega. Z ozirom na obstoječe zakonske predpise pa ni danes nobene poti, da bi razrešeni upravitelji dosegli pritožnim potem vrnitev funkcije. V preteklem letu sta se dva tovariša kljub temu, da smo jima to odsvetovali, pritožila radi razrešitve na drž. svet, a sta tožbo izgubila.

Sreski in ban. šol. nadzorniki.

V zadnjem času je postala stanarina sreskih šol. nadzornikov predmet spora. V konkretnem primeru je zaradi zavrnitve zahtevka po izplačilu stanarine pokrenjena pritožna pot. Pritožbo je sestavila sekcija. Končna rešitev bo padla pri državnem svetu. Da bi vsak dvom o upravičenosti sreskih šol. nadzornikov izostal, smo predlagali med izpremembami za šol. zakon določbo, ki jasno priznava sres. šol. nadzornikom pravico do stanarine.

Učitelji narodnih šol smo imeli samo med prehodnimi določbami šol. zakona pravico do položaja ban. šol. nadzornika. Ker so te določbe po uveljavljenju urad. zakona izgubile svojo moč, kakor je to na tožbo Glav. kontrole v konkretnem primeru rešil tudi državni svet, smo dejansko to pravico izgubili. Zato se od leta 1931. postavljajo učitelji narodnih šol na ta položaj le še kot vršilci dolžnosti banovinskih šolskih nadzornikov. Z ozirom na to, da banovinski šolski nadzornik ne more biti le šef administracije za narodno šolo v banovini, marveč istočasno tudi voditelj nar. šolstva sploh, je neobhodno potrebno, da sam iz lastne prakse pozna šolo in delo na njej do vseh podrobnosti. Le tedaj bomo izgradili in dvignili narodno šolo, če bo ustrezno vsem pogojem od vseh strani. Zelo važna pa je tudi definitivna rešitev položaja banovinskih šolskih nadzornikov, ki naj se izvrši po potrebah narodne šole in po željah učiteljstva, ki se na te potrebe naslanjajo tako, da bo učiteljstvu z zakonom zasiguranja pravica tudi do mesta banovinskega šol. nadzornika. Sek-

cija je zato predlagala, da se § 120. rednih določb šol. zakona dopolni tako, da se postavljajo za banovinske šol. nadzornike lahko tudi sreski šol. nadzorniki in učitelji narodnih šol z najmanj 20 leti državne učit. službe, če imajo nadzorniški izpit in so se odlikovali s svojim delom v šoli.

Važen je tudi predlog, ki predvideva

avtomatično napredovanje za učiteljstvo

in sicer do incl. V. skupine. Zakon o narodnih šolah naj bi vseboval v tem pogledu le načelo, roki za to napredovanje pa naj bi bili ali oni, ki jih določa uradniški zakon sedaj, ali pa naj bi se določili z zakonom posebej, kakor so bili za nas posebej določeni po prejšnjem zakonu.

Glede ponovnega sprejema učiteljev, ki so morali zaradi nastopa kadrovskega roka podati ostavko na drž. službo, vsebuje predlog prav iste določbe, ki sem jih navedel v onem delu svojega poročila, ki govori o finančnem zakonu.

Da bi odpadlo vsakoletno vlaganje prošnje za poučevanje na obrtno in trgovsko nadaljevalnih šolah, vsebuje predlog določbo, da je poučevanje na teh šolah učiteljski posel. Zadevna določba naj bi prišla kot dodatek k § 81. zakona.

Uveljaviti je treba princip popolne prostovoljnosti izvenšolskega dela in proste izbire delovnega področja. Tudi za doseg tega stremi naš predlog. Predvsem pa je tudi potrebno, da se izvenšolsko delo ne vrši nikoli v škodo šolskega, kar je in mora ostati glavno učiteljevo torišče.

Po prvotnem besedilu zakona o narodnih šolah čl. 87 so se

učiteljice matere

z več kot 20 leti službe in z nad tremi otroki na lastno prošnjo lahko upokojile. Zal je bila ta socialno globoko utemeljena določba z uradniškim zakonom leta 1931. ukinjena. Razlogi, ki so dovedli leta 1929. do njene uzakonitve, obstojajo tudi danes v polni meri. Zlasti pa bi bila potrebna ponovna uzakonitev te določbe tudi z ozirom na problem reševanja brezposelnosti med učiteljstvom. Sekcija je zato predlagala, naj se ob izpremembi zakona o narodnih šolah ta določba zopet uzakoni.

Razpisi in oddaje službenih mest

so poleg stalnosti na mestu in v službi tisto vprašanje, na katerem je sekcija od leta 1929. dalje trosila največ energij. Obstoječi zakonski predpisi določajo le en sam letni razpis, vendar pa se kljub temu tudi med letom vlagajo prošnje in oddajajo mesta. Zaradi tega se pojavljajo po eni strani škodljive posledice za šolo, po drugi strani pa trpi tudi učiteljstvo, zlasti oni številni družinski očetje in matere, ki nimajo nobenih zvez in ki zato nikdar ne zvedo za kako prosto boljše mesto. Spričo prakse oddajanja mest brez razpisa tudi med šolskim letom je najtežje to, da se tako oddajajo ravno najboljša mesta. Tako je poteklo letos že 13 let, odkar ni bilo razpisano v Ljubljani prav nobeno mesto. Oddanih pa jih je bilo glasom objav v Prosvetnem glasniku samo lansko leto 25, in letos že zopet štiri. Vse letošnje premostitve v Ljubljano so bile izvršene med šolskim letom.

Razpisujejo se po pretežni večini le slabša mesta.

Oddaja boljših mest se vrši brez konkurence, v kateri naj bi odločale v prvi vrsti kvalifikacija in socialne razmere prosilca. Ta mesta so se oddajala po čisto drugih in osebnih vidikih. Zato se dogaja, da učitelji z najboljšo kvalifikacijo in s številnimi družinami ne morejo nikamor in vlagajo brez vsakega uspeha prošnje za premostitev v kraj, kjer bi jim bilo mogoče izsolati svoje otroke. Umevno je, da vzbuja tak način oddaje mest pri učiteljstvu zagrenjen odpor in je upravičena njegova zahteva, naj se razpisujejo vsa mesta.

Enkratni letni razpis pa ima še druge hibe. Po določbi zakona bi moral biti razpored gotov do 15. avgusta vsakega leta, premeščen učitelji pa bi morali biti na svojih mestih do 25. avgusta. Izkušnja pa je pokazala, da tega ni mogoče izvesti in da učitelj v začetku leta ne ve, ali bo ostal na starem mestu, ali bo postavljen na mesto, za katero je prosil. Doslej se je še vsako leto izvrševal razpored učiteljstva z velikimi zakasnitvami. Tako je v začetku in prve mesece šolskega leta na nekaterih šolah preveč učiteljstva, dočim ga na drugih šolah primanjkuje. Zaradi tega trpi predvsem pouk, trpi pa tudi učiteljstvo, ki se čezmerno izčrpuje. V samem interesu šole in šolskega dela je zato, da se čimprej izpremeni določbe o razpisu in oddaji službenih mest v smislu in po predlogu učiteljskega udruženja, ki ne gleda na to vprašanje le s stanovskega, marveč ravno tako s šolskega vidika.

Naš predlog, ki smo ga stavili za izpremembo §§ 93., 97., 98. in 99. zakona o narodnih šolah določa: Prazna učiteljska mesta naj objavlja ministrstvo prosvete vsak mesec. Prošnje za premostitev naj se rešujejo takoj, premostitve pa naj se izvedejo šele ob koncu šolskega leta. Med šolskim letom se premostitve po prošnji ne morejo izvesti. Predlog za razpored učiteljev dostavlja banska uprava ministrstvu prosvete ob koncu vsakega meseca, in sicer za mesta, ki jih je ministrstvo razpisalo prejšnji mesec. Razpored za učit. mesta, razpisana v juniju in juliju, mora biti gotov najkasneje do 15. avgusta vsakega leta, a premeščen učitelj morajo biti na novih krajih najkasneje do 25. avgusta. Ker bi prišel v poštev le razpored za mesta, razpisana v teku dveh mesecev, bi bilo število učiteljstva, ki naj bi se premostilo, neznatno in bi ne bilo tehnične ovire za izvršitev razporeda in za izvedbo premostitev od stavljenega roka. Učitelji, za katere je bil izvršen razpored v teku

šolskega leta, bi morali biti na svojih mestih do 15. julija vsakega leta.

Z uveljavljenjem našega predloga bi vsi težki nedostatk, ki se pojavljajo sedaj radi samo enkratnega letnega razpisa, izostali in bi bil v začetku šolskega leta lahko vsak učitelj že na svojem službenem mestu.

Se ena določba bi bila potrebna v oddelku zakona, ki govori o postavitvah in premostitvah učiteljstva. Učiteljstvo je po svoji organizaciji že opetovano povedalo svojo zahtevo, naj se učiteljska mesta oddajajo komisionalno. Posebne komisije naj bi se ustanovile pri banskih upravah in pri min. prosvete ter naj bi bilo v njih tudi učiteljstvo zastopano z dvema članoma.

Tudi to smo vnesli v svoj predlog za izpremembo šol. zakona.

Poleg navedenih določb vsebuje naš predlog za izpremembo zakona še druge. Z ozirom na ozko odmerjeni prostor pa se v podrobno obravnavo ne morem spuščati.

Vprašanj, ki jih obravnavajo naši predlogi za finančni zakon in za izpremembo šolskega zakona, pa nismo utesnili samo v ožek okvir administrativnega obravnavanja, marveč smo uporabili vsako priliko, da smo zanje zainteresirali odločujoče in druge merodajne kroge. O njih je pisalo naše stanovsko glasilo, na neobhodnost in nujnost rešitve so opozarjali zastopniki sekcije in centralne organizacije kadar koli je nanesla prilika, zlasti pa o priliki osebnih intervencij na prosvetni upravi.

ZAŠČITA ČLANSTVA.

Tudi v preteklem letu je posvečala organizacija konkretni zaščiti vso svojo pozornost. Številne na novo vložene zaščitne pole radi premostitev kažejo, da se časi še niso obrnili na bolje. Zato se javlja samo po sebi za organizacijo naloga, vse svoje sile osredotočiti na rešitev vprašanja, ki bo v temelju onemogočilo, da bi se izvršila premostitve, ki bi zadela učitelja tako, da bi se radi nje čutil upravičenega do zaščite organizacije. To pa bomo dosegli le z zakonitvijo stalnosti na službenem mestu in v službi. Večina neprilik in težav učiteljstva izvira baš iz tega, ker nimamo stalnosti. Poleg premostitev so se pojavile v preteklem letu tudi odpustitve iz službe in to z uporabo § 110. uradniškega zakona. Za odpuščene učitelje je bil položaj tem težji, ker se je izvršila odpustitve brez vsake disciplinske preiskave in ker so se znašli odpuščeni docela nepričakovano brez sredstev na cesti.

V teku leta 1936/37. je prešla sekcija skupaj 76 zaščitnih primerov in sicer: premostitev po službeni potrebi 36, premostitvi po prošnji na nezaprošeno mesto 2, odpuštov iz državne službe 9, razrešitev in premostitev sres. šol. nadzornikov 4, razrešitev šol. upraviteljev 7, razne pravne zadeve (priznanje dnevnice, dodelitve, naturalno stanovanje itd.) 18. Iz leta 1935/36. je ostalo neresenih še 36 zaščitnih primerov premostitev po službeni potrebi. Vsi ti primeri so bili vnešeni med neresene v novo upravno leto. Iz prejšnjih let je neresenih še troje primerov premostitev po službeni potrebi. V tekočem letu je bilo rešenih 10 zaščitnih primerov premostitev, ki so bile izvršene v letu 1935/36. in 1936/37. Vseh teh 10 učiteljev in učiteljic je bilo premeščenih po prošnji na drugo boljše mesto od onega, kamor so prišli svoj čas po službeni potrebi. Konec upravnega leta 1936/37. je ostalo še 105 neresenih primerov, če odštejemo od tega števila onih 18, kjer gre za pravne zadeve, ki so še v teku, pa je neresenih še 87. Kakor je razvideti iz navedenega, je bil uspeh novega dela za korekturo v preteklem letu neznaten. Z ozirom na težo še nepopravljenih primerov pa smo uverjeni, da bomo slednjic vendarle prepričali merodajne osebe, da je treba pristopiti k izvedbi korektur. Zlasti imamo to upanje, ker smo se pri opetovanih osebnih intervencijah na prosvetnem oddelku kr. banske uprave uverili, da med načeli stanovske organizacije in med gledanjem uradnih organov prosvetnega oddelka ni diference in da zato ni ovir, ki bi ne dopuščale, da se prenesejo ta načela tudi v prakso in na konkretne primere.

V vsakem primeru, za katerega je prešla zaščitna polo, je storila sekcija vse, kar je bilo v njeni moči, da se izvrši korektura. Pismene predstave in vloge je pošiljala na prosvetni oddelk kr. banske uprave in na ministrstvo prosvete. To glede premostitev, odpuštitev in razrešitev.

V primerih premostitev po prošnji na nezaprošeno mesto je sestavljala pritožbo na drž. svet. Ravno tako je sestavila čisto pisne pritožbe obeh razrešenih sreskih šol. nadzornikov. Smatrala je, da je nadzorniško znanje višje od učiteljskega, kar se jasno vidi tudi iz razporeda zvanj v uradniškem zakonu in iz drugih določb tega zakona. Zato bi po mnenju sekcije ne mogel biti razrešen noben nadzornik, ki v to ne da svojega pristanka. kakor določa § 98. urad. zakona. Državni svet si je usvojil isto stališče in to v svoji obli seji. Posledica tega je, da sta bila razrešilna dekreta obeh prizadetih nadzornikov razveljavljena in da bosta oba v kratkem zopet vrnjena v nadzorniški položaj.

Glede razrešitev šol. upraviteljev sem navedel že zgoraj, da je pritožna pot nemožna, dokler ni uzakonjeno zvanje.

Reaktivacija odpuščenih učiteljev je nujna. To vprašanje, na katerem je organizacija izgubila mnogo časa in energije, pa je mogoče vršiti le v zvezi z izpraznitvijo budžetskih mest. Upamo, da bodo v jeseni lanske leto odpuščeni učitelji vrnjeni v službo letos istočasno, ko se bo postavilo večje število učiteljev novincev.

Dodelitve učiteljstva so lahko dvojne: v mestu službovanja in izven tega mesta. Prve omogoča določba § 40. fin. zakona za leto 1936/37., ki je bila v § 33. novega fin. zakona

obnovljena. Učitelj, dodeljen na osnovi te določbe, t. j. v kraju službovanja, nima pravice do dnevnice. Drugače pa je, če se izvede dodelitev na osnovi določbe § 122. šol. zakona. Take dodelitve ne smejo v smislu § 80. zakona o uradnikih trajati nad 3 mesece in dodeljeni učitelj ima pravico do potnih in selitvenih stroškov in do dnevnice po uredbi o povračilu potnih in selitvenih stroškov civ. drž. uslužbencev. Nastane vprašanje, kako je v primeru, če je učitelj predhodno do definitivne premostitve dodeljen na mesto poznejše, mogoče med tem že izvršene premostitve. Zakon predhodnih dodelitev sploh ne pozna in ravno tako ne predhodnih napotitev na službo, marveč pozna samo premostitve in dodelitve. Predhodne dodelitve in predhodne napotitve, kateri izvor se je pričel uporabljati v zadnjem času, niso nič drugega kot navadne dodelitve, ki smejo trajati 3 mesece. Tako dodeljeni učitelj ima pravico do dnevnice za čas dodelitve. Vsem v tekočem letu dodeljenim učiteljem smo nasvetovali, naj uveljavijo svojo pravico na dnevnice. Pri sekciji so dobili vsa potrebna navodila in tudi čisto pisne vloge in pritožbe proti osebnim rešitvam. Doslej še ti primeri niso rešeni, uverjeni pa smo, da bo izpadla pri drž. svetu zanje rešitev ugodno. V zvezi z zaščito članstva naj navedem tudi našo stanovsko zavest in moralo. V mnogih zaščitnih primerih, pa tudi v mnogih primerih, kjer so imeli učitelji neprilike s preiskavami itd. smo videli, da tiči zadaj učitelj. Taki primeri nam kažejo, kako velika, težka in odgovorna je naša naloga, delati na to, da se razvije med člani učiteljskega stanu resnično pravo tovarštvo. Za svojo samovzgojo smo si osnovali stanovska častna razsodišča. Skrajni čas je, da pričnejo poslovati pri vseh sreskih društvih. V težkih primerih dokazanega netovarštva, zlasti pa ovajanja in hujskanja, pa morajo uporabiti razsodišča brez pomiselnosti najhujše sankcije, ki jih določa pravilnik o častnih razsodiščih.

PODPORNI FOND

Zadnja leta se je sekcija opetovano obravnavala na sreska društva in članstvo in nanje apelirala, naj pri sklepanju o letni članarini upoštevajo, da je treba organizaciji sredstev, s katerimi bo člane materialno podpirala tedaj, kadar pride kdo brez lastne krivde zaradi premostitve, predčasne upokojitve ali odpuštive v položaj, da mu je poleg moralne opore potrebna tudi materialna pomoč. Do preteklega upravnega leta se je posrečilo doseči sekciji le fond za zaščito članstva, iz katerega se krijejo stroški za pravnega konzulenta, za kolektivno pri načelnih vlogah in zaščitnih predstavkah, stroški za izgubljene tožbe na upravno sodišče, na državni svet in slično. Ni pa organizacija mogla doseči, da bi prispevalo članstvo en poseben prispevek za fond, iz katerega bi dajala organizacija brez lastne krivde v stisko in revščino došlim članom denarno pomoč. Odpustitve šestih učiteljev v septembru 1926 pa so brez obširnejšega utemeljevanja povzročile med članstvom spoznanje, da narekuje resnost časa in položaja, da nadoknadimo, kar smo zamudili. Sekcija je obrazložila potrebo po ustanovitvi fonda vsem sreskim društvom v okrožnici štev. 422 z dne 6. oktobra 1936. Rezultati so bili kmalu vidni. Sreska društva so zapovrstjo stavljala vprašanje ustanovitve podpornega fonda na dnevni red in sprejemala obvezne prispevke, sekciji pa določila mesečni prispevek enega dinarja za osnove nje podpornega fonda pri sekciji.

V sekcijemskem podpornem fondu je bilo do 30. junija t. l. 15.794 din dohodkov in 1101 din izdatkov. Med izdatki je podpora, ki je bila izplačana dvema odpuščenima učiteljima in sicer enemu v enkratnem znesku 500 din, drugemu pa se doslej izplačuje mesečno po 300 din. Slednji ima ženo in dva otroka ter je brez sredstev.

V sekcijemskem podpornem fondu doslej niso vplačala še nobenega prispevka sledeča društva: Brežice, Kočevje, Krško, Sv. Lenart, Dol. Lendava, Logatec, Litija, Ljubljana vzhodni del, Maribor desni breg, Maribor levi breg, Murska Sobota, Novo mesto, Radovljica, Slov. Bistrica in Škofja Loka, skupaj ni plačalo torej 15 sreskih društev.

Za podporni fond je sestavila sekcija poseben pravilnik, ki ga je poslala tudi vsem društvom. Tudi predlog pravilnika za podporni fond sreskih društev je sestavila sekcija. V zadnjem času je založila posebno tiskovino za podeljevanje pomoči iz podpornega fonda. Poslana bo za slučaj potrebe v par izvodih na vsako sresko društvo.

Ustanovitev podpornega fonda kaže polno stanovsko zavest in solidarnost našega članstva, ki pravilno presoja razmere skupnosti in poedinca. Podporni fond je brez dvoma najvažnejša notranja pridobitev učiteljske organizacije v zadnjih desetih letih.

BREZPOSELNI UČIT. ABITURIENTI

Brezposelnim učit. abiturientom je posvečala sekcija vse leto polno skrb. V sobi odsekov jim je dajala na razpolago prostor za odbovne seje odseka, v isti sobi so jim bili poleg tega ves dan časopisi in revije na razpolago. Sekcija je stremela za tem, da se v novem budžetu zagotovi čim višje število novih mest za pripravnike. Banski upravi in ministrstvu prosvete je obnovila svoje stališče glede postavljanja novih učiteljev, ki naj se vrši po teh principih: prvenstveno naj se postavijo vsi oni, ki so dovršili bodisi državno, bodisi privatno učit. šolo leta 1931. in potem po redu naslednji letniki. Iz mlajših letnikov naj se sprejmejo v drž. službo le oni, čijih socialni položaj je tako slab, da se resnično bore z bedo in pomanjkanjem.

Razen starosti in socialnega položaja profesorice naj ne odločajo pri postavljanju novih učiteljev nobeni drugi vidiki. V Ljubljani je priredila sekcija za abituriente meseca februarja zadružni knjigovodski tečaj, organizirala je zanje celo serijo predavanj, trudila se je, da bi kr. banska uprava priredila za abituriente gospodinjstvi tečaj in dosegla, da je bilo izdano dovoljenje za hospitacije na šolah. Več o skrbi za abituriente in o delu odborovga odseka pove zadaj poročilo med poročili o delu odsekov.

LETOŠNJI RAZPISI PROSTIH UČIT. MEST

V dobi, ko je postalo aktualno vprašanje razpisa službenih mest, je sekcija odposlala banski upravi vlogo, v kateri prikazuje nujnost, naj predlaga banska uprava ministrstvu v razpis prav vsa prosta učiteljska mesta, najboljša in boljša prav tako kakor druga. Zlasti je potrebno, da se razpišejo vsa mesta v Ljubljani in Mariboru ter v ostalih krajih s srednjo šolo in v neposredni njihovi bližini. Opozorili smo, da se bodo radi šolanja otrok potezali za ta mesta starejši učitelji družinski očetje in matere. Na te, pa tudi na druge starejše učitelje in učiteljice deluje jako težko, ko vidijo, da se najboljša mesta ne razpisujejo, a se kljub temu oddajajo. Zato se jih loteva trpka zagrenjenost, ker ne vidijo možnosti, da bi si kljub številu svojih službenih let, svoji kvalifikaciji in težkemu gnetemu položaju, mogli olajšati svoje razmere.

Vlogo enake vsebine smo naslovili tudi na ministrstvo prosvete. Na vse te stvari smo tudi opetovano ustno opozorili na uradnih mestih.

NAGRADE POSLOVODJEM KRAJ. ŠOL. ODBOROV

Uredba o vzdrževanju narodnih šol z dne 9. sept. 1936, po kateri prehaja vzdrževanje šol na banovine, nalaga veliko novega in odgovornega dela šolskim upraviteljem. Sekcija je zato z vlogo št. 1565 z dne 17. marca 1937 prikazala kr. banski upravi upravičenost potrebe, da se prizna po točki 18. uredbe šol. upraviteljem za posebno večje in odgovornejše delo posebna nagrada v primerni višini. Uspeli nismo. V tekočem letu bomo zadevo obnovili.

Da bi se poenostavilo in olajšalo denarno poslovanje šolskim upraviteljem in šol. nadzornikom, smo na osnovi prejetih predlogov z zborovanj sreskih učit. društev predlagali kr. banski upravi, da bi uvedla poštno čekovni promet za vse šole v banovini in za vse denarno poslovanje, ki ga predvideva za sreske šol. nadzornike in šol. upravitelje cit. uredba in pravilnik k tej uredbi.

BOLEZENSKI DOPUSTI

V mesecu septembru, oktobru in novembru 1936 je prejela sekcija vedno česče poročila, v katerih so javljali člani, da se ne upošteva njihovo zdravstveno stanje in ne strokovno mnenje zdravniških komisij ter se bolezenski dopusti ne odobrujejo do roka, kot so ga smatrale zdravniške komisije za potrebnega do popolne ozdravitve obolelega učitelja.

Poleg tega je bila izdana uradna okrožnica, v kateri se učiteljsko obvešča, da se dovoljuje bolovanje učiteljem le, če so v javnih bolnicah in v javnih zdraviliščih.

Ker bi nadaljnje izvajanje tega lahko vodilo do usodepolnih posledic za zdravje učiteljskega, smo v posebni predstavi na prosvetni oddelek kr. banske uprave in ministrstvo prosvete prikazali potrebo, da se odobre učiteljsko bolezenski dopusti za čas, ki ga predlagajo zdravniške komisije, da se učitelji pred iztekom bolezenskega dopusta ne pozivajo k nastopu službe in naj se ukinejo navodila, da se odobre bolezenski dopusti le učitelju, če je v javni bolnici ali v javnem sanatoriju. Prepis naše vloge smo poslali sreskim društvom z okrožnico 803/36-37. Za pomoč in oporo, da bi se to vprašanje rešilo ugodno, smo prosili tudi zdravniško zbornico. Navodila, da bi se dovolilo bolovanje le učitelju, ki je na zdravljenju v bolnici ali sanatoriju, se ne vzdržujejo več.

BIVANJE UČITELJSTVA V SLUŽBENEM OKOLIŠU.

Učiteljsko združenje se je vselej dobro zavedalo, da more učitelj tem uspešneje vršiti svoje delo, čim bolj je navezan na kraj svojega službovanja. Zato ni nikdar zagovarjalo neupravičenega zapuščanja službenega kraja, tem manj pa zapuščanje, radi katerega bi trpela služba.

V oktobru 1936, je izdala kralj. banska uprava na šole normativno okrožnico ministrstva prosvete O. N. br. 60.988, ki obravnava bivanje učiteljskega v službenem okolišu. Izdana je bila z namenom, odstraniti nezdružene pojave pretiranega in neutemeljenega zapuščanja službenega kraja. Način pa, kakor so hotela v okrožnici navedena določila doseči svoj namen, ni upošteval današnjih težkih stanovanjskih razmer na deželi in socialnih razmer. Z novimi odredbami je bila v tako veliki meri utesnjena osebna svoboda učitelja, da se je čutila sekcija dolžna, opozoriti na uradnih mestih na kvarne posledice izdanih navodil. Obširno okrožnico s prepisom naše vloge so prejela sreska društva pod št. 712/36-37. Navodila se v praksi niso izvajala in izdani strogosti in so upravičeni prejeli uradno dovoljenje za zapuščanje službenega kraja.

STAROUPOKOJENE UČITELJICE ŽEN. ROČ. DEL.

Lansko leto se jim je začela osporavati pravica do uradniških osebnih doklad. Sekcija je pokrenila pritožni postopek, ki naj bi s konkretnimi razsodbami pri drž. svetu načelno in definitivno rešil to vprašanje. Drž. svet je resnično zavrnil rešitev finančnega ministrstva, a je zavrnitev formalnega značaja, ker je bila rešitev fin. ministrstva nepopolna. Ministrstvo je izdalo prizadetim nove, zopet negativne rešitve. Sekcija je izvršila čistopise pritožb in jih odposlala prizadetim. Te pritožbe so bile vložene na državni svet prav v zadnjih dneh. Kako bo izpadla končna rešitev, ni znano, imamo pa upanje, da v prid staroupokojenih učiteljic žen. ročnih del.

NAŠE TOZBE.

Zaradi klevet, ki jih je objavil »Slovenec« v dobi od decembra 1935. do konca januarja 1936. proti naši organizaciji, smo po sklepu upravnega in nadzornega odbora ter predsedniškega zbora z dne 9. februarja 1936. vložili proti odgovornemu uredniku tožbo po zakonu o tisku. Vseh tožb je bilo troje. Vložitev tožb je odobrila tudi zadnja banovinska skupščina. V septembru 1936. se je pričelo zaslišavanje prič. Še predno pa je bilo zaslišavanje končano in še predno je moglo priti do obravnave je izšla amnestija za vse tiskovne delikte. S 6. januarjem 1937. so bile zato vse tožbe ustavljene. S tem so nastali za sekcijo stroški za nagrado odvetniku, ki jih bo izkazal blagajnik v svojem poročilu.

Ze podajajoč poročilo o predsedniškem zboru sem navedel, da je bila v teku preteklega upravnega leta vložena tožba radi klevete proti Fran Erjavcu, tedaj še referentu ministrstva prosvete v personalnem referatu za dravsko banovino. Razprava je bila v Beogradu. Ker je Erjavec na razpravi izjavil, da ni nikdar trdil, da bi sekcija JUU Ljubljana in predsednik Dimnik osebno povzročila njegovo prenehanje v Vučitrnu in bi tega tudi ne mogel trditi, ker dobro ve, kdo je izposloval to prenehanje ter je dal pri sodišču to izjavo tudi pismeno, je prišlo do poravnave. Sekcija je krila le sodne stroške v izmeri 260 din.

UČITELJI PRIPRAVNIKI; BREZPLACNO POŠILJANJE STANOV. LISTOV

Banovinska skupščina je na lanskem zasedanju sprejela predlog gospodarskega odseka, da se učiteljem pripravnikom, ki žive v izredno slabih razmerah, na njihovo prošnjo in priporočilo sreskega društva lahko brezplačno pošiljajo organizacijski listi. Izdatki za te liste naj se krijejo iz sklada za samozobrazbo in učiteljski naraščaj. Sekcija je razposlala dve okrožnici ter pozvala sreska društva, naj pošljejo prošnje. Nekatera sreska društva so predlagala brezplačne učiteljske abituriente, druga pa učit. pripravnike, ki niso člani. Tem sekcija ni mogla ugoditi. Ugodila je pa vsem drugim, le onim ne, ki so poslali prošnje že konec junija ali pa prve dni julija, ko je bil obračun za poslovno leto 1936/37. že gotov.

V letu 1936/37. je bilo 26 učiteljev pripravnikov-ic oproščenih plačevanja naročnine za stanovske liste, kar znaša 1912 din obremenitve fonda za samozobrazbo in učit. naraščaj. Banovinska skupščina mora tudi letos o tem sklepati.

Kakor navajamo zgoraj, sta obremenjena fond za učiteljski naraščaj in fond za samozobrazbo. Oba fonda sta danes neobhodno potrebna. Prvi zaradi mnogostevilnih brezposelnih, drugi pa zaradi zaščite članstva, v kakršno svrhu se je deloma uporabljal. Upoštevati moramo stanovsko zavest mlajšega članstva in prepričanje o važnosti stanovskih glasil in enakopravnosti v organizaciji. Uverjeni smo, da bi vzgoji stanovske zavesti samo koristili, če ne bi izvajali takih in sličnih olajšav.

STANOVSKO ČASTNO RAZSODIŠČE SEKCIJE.

Stanovsko častno razsodišče je obravnavalo v letošnjem poslovnem letu 4 primere; 3 po sklepu lanske banovinske skupščine in 1 kot pritožbo proti razsodišču sreskega učit. društva. Ostali primeri, ki bi se morali z ozirom na sklep lanske banov. skupščine obravnavati, se niso obravnavali, ker mora banovinska skupščina predhodno sklepati o tem, od kod naj se črpajo sredstva za te razprave.

Razprave so dokazale, da je stanovsko častno razsodišče za likvidacijo sporov med posamezniki in med poedinimi skupinami organizacij nujno potrebno. Dokazale so, da se more le v stanovskih častnih razsodiščih poravnati spore nepristransko in res le tovariško.

II. VSESLOVANSKI PEDOLOŠKI KONGRES V LJUBLJANI

Na prošnjo stalnega odbora za prirejanje mladinoslovnih kongresov v Brnu se je v Ljubljani osnoval pripravljalni odbor, ki bo organiziral II. vseslovanski pedološki kongres v Ljubljani v dneh 26., 27. in 28. avgusta t. l. V pripravljalnem odboru sodelujejo vsa pedagoška društva dravske banovine in vse sekcije stanovskih združenj prosvetnega resorata. V tem odboru je zastopana tudi naša sekcija, ki ji je mnogo na tem, da bo učiteljsvu omogočeno prisostvovati tej nad vse važni prireditvi. Zastopnik sekcije je tajnik pripravljalnega odbora, ki ima svoj sedež v prostorih sekcije.

V okviru kongresa bodo naslednje razstave:

1. Reformnošolska iz Zlina.
2. Mladinskohigijska iz Češkoslovaške.

3. Domoznanska iz Češkoslovaške.

4. Razstava povojne slovanske mladinske knjige, priredi Mladinska Matica — odsek JUU sekcije za dravsko banovino.

5. Zaščita dece, priredi Unija za zaščito dece v Ljubljani.

6. Pedagoška izdanja Slov. Šol. Matice.

7. Samorastli risarski izdelki dečka M. O. v starosti od 2—11 let.

Za kongres se je doslej prijavilo 31 predavateljev iz Jugoslavije, 25 iz Češkoslovaške in 7 iz Poljske. Pričakujemo še nadaljne prijave od bolgarskih pedologov.

Za pokroviteljstvo nad kongresom smo zaprosili Njegovo Kraljevsko Visočanstvo kneza Namestnika Pavla. Častni predsednik kongresa bo univ. prof. rektor univerze v Ljubljani dr. Maks Samec.

Ministrstvo saobračaja je naproseno za četrtnsko vožnjo.

Prijavnina za udeležence je din 20.—.

Brez dvoma je, da slične prireditve še ni bilo in je tudi najbrže v kratkem ne bo v Jugoslaviji. Največjo korist od vsega bo imelo učiteljsvo, ki se bo v kratki dobi treh dni lahko seznanilo z najvažnejšimi izsledki pedologov iz vseh slovanskih držav.

RAZNE DRUGE ZADEVE.

Poleg navedenih je obravnavala sekcija tudi številne druge zadeve.

Med drugim je opozorila kr. bansko upravo na kvartnost, če bi se učiteljska stanovanja po šolah izpreminjala v učilnice, ker bi bile te v nasprotju z določbami šol. zakona.

Odtelglaji od nagrad. Z uredbo o znižanju osebnih prejemkov drž. uslužbencev, čl. 9., so bile za 20% znižane tudi vse nagrade, ki se po kateri koli osnovi poleg službenih prejemkov izplačujejo državnim nameščencem. Z drugimi so bile tedaj znižane tudi nagrade za poučevanje vojakov analfabetov. Ta člen se je ponekod nepravilno tolmačil in so se odtelgovali odbitki uslužbenskega davka in 1% doprinos od celotne neznižane bruto vsote in šele potem se je odbilo 20% na račun znižanja. Še itak nizke nagrade so bile s tem še bolj okrnjene. Na nepravilnost pri odtelgovanju je sekcija opozorila dravsko fin. direkcijo, ki je pozneje prizadetim, ki so za to prosili, preveč odteljene zneske vrnila. V bodoče se bodo vršili odtelglaji pravilno.

Kurivo za učitelje, ki vzdržujejo starše. Na osnovi predlogov nekaterih sreskih društev je pokrenila sekcija korake, da bi se tem učiteljem, četudi so neporočeni, priznalo kurivo iz banovinskega proračuna, kakor poročeni. Uspeh je bil negativen.

Pravilnik o izvrševanju verskih dolžnosti ni dovolj jasn. Na prošnjo sreskih društev je sekcija prosila bansko upravo za tolmačenje, ali je 25. april, Markova procesija ter Križni teden (udeležba pri procesiji) pouka prost ali ne. Tolmačenje je potrebno za šole, ki so na sedežu župnij in za one, ki so od tega sedeža na 4 km oddaljene ter zato otroci niso obvezni skupno se udeležiti procesije. Odgovora doslej nismo prejeli.

Izplačevanje službenih prejemkov je v drugi polovici leta 1936. povzročilo pri učiteljsvu mnogo nejevolje. Ne samo, da je učiteljsvo prejelo plače vsak mesec dokaj pozno, marveč jih je prejelo tudi za vsemi ostalimi strokami drž. nameščencev. Sekcija se je zaradi tega obrnila na finančno direkcijo, da bi se izplačevanje prejemkov uredilo tako, da, če je že čakanje nanje preko prvega vsakega meseca neizogibno, čakamo izmenoma vse stroke drž. nameščencev. Odgovor finančne direkcije smo sporočili sres. društvom z okrožnico št. 829/36-37.

Sekcija je poleg tega sodelovala pri akciji za razširitev ljubljanske bolnice.

Fond za pobiranje brezposelnosti, o katerem so pisali listi v mesecu januarju 1936., da se snuje, bi pomenil za državne nameščence novo obremenitev, ker bi po objavljenih vesteh vanj prispevali drž. uslužbenci obvezen prispevek v višini ene celodnevne plače. Sekcija se je takoj obrnila s posebnim pismom do vseh slov. narodnih poslancev in senatorjev s prošnjo, naj zastavijo vse sile, da ne pride do ustanovitve tega fonda. Sreska društva smo o tem obvestili z okrožnico št. 1276/36-37. Zamisel ustanovitve tega fonda je padla še preden se je sestala nar. skupščina k zasedanju za fin. zakon.

V vprašanju, na katerih je delala poleg tega še organizacija, ki pa zadevajo le ozek krog članov, se ne spuščam, ker bi s tem že itak precej obsežno poročilo naraslo še bolj.

PRAVILA JUU.

Praksa je pokazala že tekom prvega leta po sprejetju pravil, da so v gotovih pogledih nepopolne in pomanjkljive. Izvršni odbor je sam pozval sekcije in sreska društva, naj se izjavijo glede izprememb. Zadevno okrožnico smo dostavili vsem sres. društvom. Tako je prišlo to vprašanje do obravnave tudi na predsedniškem zboru v Ljubljani dne 30. maja 1937. Predsedniški zbor pa je stal na stališču, da je potrebna izprememba pravil na širši osnovi, ki bi pomenila reorganizacijo državne učit. organizacije. Zadevne sklepe in predloge smo poslali na društva z okrožnico št. 1996/36-37. O predlogih bo sklepala danes in jutri skupščina.

POLOŽAJ VODSTVA SEKCIJE.

Ko polagamo račun o svojem delu v preteklem upravnem letu, se čutimo dolžne, obvestiti skupščino in članstvo o položaju, v katerega je zašlo vodstvo, oziroma posamezni njegovi funkcionarji, pa tudi predsedniki sreskih učit. društev. Ta položaj ni samo osebna zadeva članov vodstva, marveč je zadeva vse organizacije. Banovinska skupščina bo morala,

pretresajoč delo sekcije, do dela in do oseb, ki so to delo vršile, zavzeti svoje stališče ter bo morala delo ali odobriti ali zavrniti.

Zadeva, o kateri vas moram na tem mestu obvestiti, so naše disciplinske preiskave, od katerih še do danes nobena ni zaključena in v nobeni še ni razpisana razprava.

Lansko poročilo o banovinski skupščini je obsegalo o tem sledeče:

»Zaradi okrožnice, ki jo poznate iz »Slovenca« in s katero smo nekatere svoje člane pozvali, naj prosijo na ministrstvo prosvete, naj se njihova prenehanja ne izvede, ker bi se morali radi njih oziroma njihove prenehanja umakniti s svojih mest drugi člani, je bila dne 30. jan. 1936. uvedena disciplinska preiskava proti podpredsednici in tajniku sekcije, ki sta to okrožnico podpisala. Na poziv za zagovor sta odgovorila imenovana v začetku februarja 1936. Preiskava teče.

Dne 7. februarja 1936. je bila uvedena disciplinska preiskava proti vsem članom upravnega odbora in proti drugemu tajniku sekcije zaradi komunikeja in navodil h komunikeju z dne 22. septembra 1936.

V obeh obtožnicah, s katerimi se uvajata disciplinski preiskavi, tako v prvi kakor drugi, se dolžijo funkcionarji organizacije prekoračenja statutarne delokroga.

Druga disciplinska preiskava zadeva isto stvar, zaradi katere je meseca oktobra 1935. naperilo državno tožilstvo proti predsedniku in tajniku sekcije tožbo po § 4. zak. o zaščiti države. To tožbo je državno pravdnistvo koncem meseca novembra umaknilo, ker se je iz spisov uverilo, da ni razloga za obtožbo.

Dne 9. februarja t. l. je predsedniški zbor v Mariboru sprejel spomenico, ki je v poročilu spredaj že na večih mestih omenjena. Spomenico poznate vsi. Zaradi te spomenice sta bila predsednik in tajnik sekcije pozvana dne 18. aprila 1936. na zaslišanje na bansko upravo.

Četrta disciplinska preiskava je uvedena proti tajniku sekcije. Povod zanjo je dala ovadba, s katero je mistificiran govor tajnika sekcije na društvenem zborovanju učiteljskega krškega in brežiškega društva, ki se je vršilo dne 7. marca 1936. Tajnik se obtožuje kritike uradnih aktov in pa političnih izjav. Odgovor na to ovadbo je bil predan na banski upravi dne 20. maja t. l.

Proti tajniku je v isti zadevi vložil državni tožilec tožbo po § 302. kazenskega zakona. Pri sodišču je bil zaslišan 24. junija, kjer je predložil tudi svoj zagovor.

Do letošnjega leta se je situacija nekoliko izpremenila in sicer:

Zaradi spomenice predsedniškega zbora v Mariboru dne 9. februarja 1936., v kateri se inkriminirajo odstavki 1., 2., 6., 14. in 15., so bili v teku decembra 1936. in januarja 1937. disciplinsko zaslišani vsi podpisniki tako predsedniki in zastopniki sreskih učit. društev kakor člani nadzornega in upravnega odbora. Zadeva do danes še ni rešena.

Dne 17. septembra 1936. je bila proti tajniku sekcije radi njegovega govora na zborovanju sreskih društev Brežice in Krško dne 7. marca 1936. sodna razprava pri sreskem sodišču v Brežicah. Tajnik je bil oproščen, ker se je sodišče uverilo, da ni govoril stvari, kakor mu jih je očitala obtožnica.

V mesecu januarju 1937. je bil disciplinsko zaslišan predsednik sekcije. Očitano se mu je, da je na poslovnem večeru, ki mu ga je priredilo učiteljsvo pred odhodom na novo službeno mesto v Beograd dne 16. oktobra 1936. v Ljubljani, v svojem govoru nedopustno kritiziral uradne odločbe.

11. januarja 1937. je bil v isti zadevi zaslišan tudi tajnik sekcije, ki se mu očita isto.

Istočasno je bil tajnik disciplinsko zaslišan tudi zaradi svojega poročila, podanega na predsedniškem zboru v Ljubljani, dne 11. oktobra 1936. Očita se mu, da je nedopustno kritiziral uradne ukrepe. Postopek v obeh primerih še ni končan.

Dne 29. januarja 1937. je bila izvršena na sekciji in pri podpredsednici ter tajniku sekcije na domu hišna preiskava radi zaplembe protizakonitih okrožnic in letakov, ki so se pojavljali v tistem času po raznih krajih države in ki da so bili odposlani od naše sekcije. Ker sekcija ni nikdar ničesar razmnoževala in razširjala, kar bi bilo nedopustno, je bila preiskava v njenih prostorih in pri obeh funkcionarjih brezuspešna. Zadeva je končana. Oba navedena funkcionarja sta bila pozneje pozvana na uradno mesto, kjer sta vzela na znanje in podpisala rešitev, da se bo postopalo proti organizaciji po zakonu, če bi se ne držala svojih pravil in delokroga.

Dne 7. aprila 1937. je bil na upravi policije kazensko zaslišan tajnik sekcije, ki je bil tožen, da je na zborovanju sreskega učiteljskega društva v Slovenski Bistrici, govoreč o disciplinskih predpisih, izjavil, da so disciplinska sodišča po novi uredbi odvisna in pristranska.

Dne 1. maja 1937. je bil tajnik sekcije v isti zadevi disciplinsko zaslišan. Poleg gornjega pa se je moral tudi zagovarjati še, češ, da je o amnestiji tiskovnih deliktov govoril tako, kot da je amnestija izdana samo zato, da bi »Slovenec« ne bil obsojen.

Dne 23. junija 1937. je bil pozvan tajnik sekcije k zaslišanju na sodišče, ker je proti njemu vložena ovadba drž. tožilstva po § 302. kazenskega zakona.

Obravnava pri sodišču in pa disciplinska preiskava bosta pokazali, da tajnik ni nikdar govoril inkriminiranih besed.

Dne 24. maja 1937. je bila uvedena disciplinska preiskava proti bivšemu uredniku »Uč. tovariša« tov. Vekoslav Mlekužu, radi članka »Banovinski učiteljski svet« v 37. številki »Učit. tovariša« z dne 29. aprila 1937.

Dne 6. julija t. l. je bil disciplinsko zaslišan bivši urednik »Učiteljskega tovariša« tov. Vekoslav Mlekuž radi članka »Praktični

učiteljski izpiti v 41. številki. »Učit. tovariša« z dne 27. maja 1937.

Na te zadeve opozarja sekcija delegacij skupščine po svoji dolžnosti.

NAŠ TISK

»Učiteljski tovariš«

Je vse leto zastopal interese stanu in šole, se zavzemal za pravne in materialne pravice učiteljskega stanu, v kolikor mu je bilo po obstoječem stanju mogoče. Vzroki, da se ni moglo naše stanovsko glasilo povzpeti do one stopnje borbenosti, ki je bila za naše pravice in naš stan nujno potrebna, so izven organizacije. — Uredniku »Učiteljskega tovariša« Vekoslav Mlekužu je bilo z odlokom kraljevske banske uprave od 24. maja 1937, prepovedano nadaljno urejevanje lista. Upravni odbor sekcije je imenoval za urednika Ivana Kocjančiča, ki ureja list od 42. številke dalje.

»Popotnik«

Če se naj nove pedagoške ideje uresničijo tudi pri nas, so nam potrebni posredovalci in to so poleg novih pedagoških del predvsem pedagoški časopisi, ki svoje čitatelje stalno spremljajo na poti skozi nenehoma se obnavljajočo pedagoško življenje. Tak spremljevalec in zanesljiv vodnik na poti skozi novo šolsko prakso hoče biti tudi naš »Popotnik«. Članki in razprave o najvažnejših pedagoških strujah sedanjosti, poročila o reformnih težnjah v tujini, obnova podeželskega šolstva, delovno in strnjeno poučevanje učni posnetki iz vsakdanje šolske prakse, pregled pedagoških stremeljenj širom sveta, kritično ocenjevanje novih pedagoških del, časopisov, mladinskih spisov in učil, to je vsebina zadnjega letnika našega pedagoškega časopisa, ki venomer sledi utripu časa in ki v njem odlični praktiki in priznani vodniki polagajo idejne osnove za novodobno šolsko delo. — Kjer ne zadošča beseda, govori slika, risba, diagram. Tako skuša »Popotnik« globoko duhovno vsebino novejših pridobitev na področju pedagoške znanosti v širokem toku napeljati v naše praktično šolsko delo.

Žal se mora pri tem še vedno omejevati, ker mu njegov obseg ne dopušča večjega razmaha. V normalnem obsegu je izšla in to z odobritvijo upravnega in nadzornega odbora sekcije samo skupna 1.—2. številka, tako da je s tem bilo omogočeno, da so se v celoti objavila poročila udeležencev pedagog. ekskurzije, ki jo je priredila P. c. v Mariboru na Češkoslovaško. Vse ostale dvojne številke pa so izšle in sicer v smislu sklepa lanske ban. skupščine zopet samo na 3 tisk. polah, tako da se je v preteklem upravnem letu obseg »Popotnika« v celoti zmanjšal za 4 tisk. pole, t. j. za 64 strani.

V dobi, ko je vprašanje obnove narodnega šolstva v vseh kulturnih državah še vedno pereče in ko se tudi pri nas odvijajo poizkusne šole, od koder naj bi se širile nove pedagoške ideje po vseh ostalih šolah, bi morali večjo pažnjo posvečati razvoju domačega pedagoškega tiska, ki naj bi vzbujal zlasti v našem učiteljskem naraščanju veselje do šolskega dela, ljubezen do poklica ter navdušenje za pedagoško znanost in umetnost.

Mladinska matica.

Prognoza za to leto ni kazala Mladinski matici nič dobrega. Če ne bi bili vajeni borbe, bi stopili v jubilejno leto s plahim, negotovim korakom. Gospodarska kriza v Sloveniji ni popustila. Poleg tega pa smo k 12 slovenskim mladinskim listom, od katerih je 7 beletrističnih, dobili še 13. Posnemajoč »Naš rod« po vsebini in obliki in s svojo nizko ceno je grozil, da nam odvzame številne naročnike. Moramo takoj reči, da se to ni zgodilo.

Prva številka »Našega roda« se je tiskala v nakladi 20.500 izvodov in nam je zmanjkala. V teku leta se ni pojavilo običajno nihanje števila naročnikov, pač pa je bilo število stalno kot še nobeno leto doslej, tako da se je naklada tudi v najslabših mesecih vrtela okoli 20.000.

Pa to ni čudno. Naš rod je že trdno zakoreninjen v srehi naše mladine. Poleg tega je bil letos vsebinsko še pestrejši, ilustrativno še bogatejši in je pridobil po sklepu skupščine na račun Kresnic še 64 strani. Tako da je po nakladi najbolj razširjena mladinska beletristična revija v Sloveniji in po obsegu največji mladinski mesečnik v državi.

Kljub temu, ali bolje, prav zaradi tega se je našla tudi letos zavistna roka, ki je stregla »Našemu rodu« in Mladinski matici po življenju. Računajoč na neinformiranost v Beogradu, so hoteli z očitki o suveravnosti »Našega roda« uspeti. Z zadevo sta imeli opravka dve ministrstvi in višji prosv. svet v Beogradu. Za kulismi se je bil hud boj. Ali tudi odbor Mladinske matice in vodstvo Udruženja ni držalo rok križem. Pri vsem tem nas je podprla vsa naša poštna javnost. 30 najvidnejših kulturnih delavcev je podpisalo oster protest proti takemu zakulisnemu rovanju. Uredniki vseh naših vodilnih literarnih in znanstvenih revij, ki so se jim pridružili kulturni referenti vseh naših večjih političnih listov brez razlike strank in smeri, so se zavzeli za »Naš rod« in Mladinsko matico. Celotni odbor slovenskega Pen-kluba pa najvidnejši literarni in kritiki, od Zupanciča, Preglja, Finžgarja preko Kozaka, Albrehta, Vodnika, Steleta, Koberlerja pa do Kocbeka in naših najmlajših — so podali glede tega posebne izjave. In te izjave se strinjajo v tem, da je »Naš rod« mladinski list kot ga nismo imeli in da bi pomenila ukinitve Mladinske matice naravnost težak primer demontaže slovenske kulture.

Tako se tudi ta atentat na največjo mladinsko založbo ni obnesel.

Seveda ni Mladinska matica nič zagrešila. Prej nasprotno. Pri svojem sistematičnem delu, pri katerem se ne pusti motiti, stremi le za povzdigo slovenske mladinske književnosti.

Da bi imela čim večjo izbiro pri izdajanju svojih del, je razpisala tudi za letošnje leto 2 literarni nagradi. Tekmovalo je 12 avtorjev s 13 deli, od katerih je bilo 1 delo nagajeno, 5 pa odkupljenih. Lahko rečemo, da je izbira od leta do leta večja. In še neka, da se tudi učiteljstvo leto za leto bolj uspešno literarno udeležuje. Od odkupljenih del so 4 dela učiteljev.

V septembru izidejo knjige, in sicer: Cerkevnikov »Ovčar Runo«, Ribičičeva »Nana, mala opica« in Ravljenov »Šimej iz Rožar«. Vse tri knjige bodo bogato ilustrirane, knjiga za najmlajše celo v barvnem tisku s klišiji.

Redne publikacije izidejo po sklepu skupščine šole jeseni. Ta sklep je naletel sicer pri mnogih sreskih društvih in poverjenikih na proteste, vendar ne kaže z novimi sklepi prenaletiti se in bo najbolje čakati na efekt jesenske izdaje.

Matica je imela mnogo lepih načrtov za leto. Hotela je izdati knjigo, ki bi služila kot pomožna knjiga za čitanje v prvih razredih, a je zaradi strogih odredb ministrstva glede pomožnih knjig to lepo misel opustila. Pripravljala je tudi izbrane mladinske spise Ivana Cankarja, a za izdajo ni mogla dobiti do zdej dovoljenja. Zasiurila pa si je dovoljenje za izdajo mladinskih spisov Frana Milčinskega, na katere izdajo bo treba misliti v bližnjih letih.

Ne bom opisoval podrobnega dela, ki ga je imel odbor na številnih sejah, ne dela literarnega odbora pri ocenjevanju rokopisov. Omenim pa naj, da je M. M. priskočila na pomoč s 1200 din za slikarstvo nadarjenemu učencu Tomažu Kvasu, podprla pa je tudi letos s knjižnimi darovi Slovence ob mejah in v tujini, katerim je od časa do časa posojevala brezplačno tudi klišije in matrice.

Mnogo dela bo imela ta naša mladinska založba tudi s sodelovanjem pri razstavi slovenskega tiska na jesenskem vselejmu v Ljubljani, ob priliki drugega vseslovenskega pedološkega kongresa v Ljubljani pa bo sama organizirala razstavo slovenske povojne mladinske književnosti, ki naj bo obenem začetek stalne razstave slovenske mladinske literature pri nas.

Vidimo, da se naša mladinska založba vedno bolj uveljavlja. Ni znana več samo pri nas. O Mladinski matici so izšli letos obširni članki v zagrebških »Novostih«, v beograjski »Pravdi«, v sofijskem »Zlatorogu«, omenili so jo pa večkrat tudi Čehi in Rusi.

Pa tudi gospodarska bilanca je letos za Matico dokaj ugodna. Leto se je zaključilo z malim dobičkom, tudi če ne štejemo vrednosti knjižne zaloge. Ta pa predstavlja s 13.336 knjigami rednih, z 2981 knjigami izrednih izdaj in s 1000 vezanimi letniki »Našega roda« vrednost 111.993 din, kar da tudi pri 50% odbitku še vedno skoro 56.000 din.

S publikacijami, ki pojdejo te dni v tisk, zaključijo Mladinska matica svoje 10. jubilejno leto.

Vse ogromno dosedanje delo kažejo najboljše še mrzle številke: 8 letnikov »Našega roda«, 38 knjig rednih in 6 knjig izrednih izdaj v skupni nakladi 1.000.000 izvodov.

S tem milijonom knjig so položeni temelji za tisoče in tisoče mladinskih družinskih knjižic v Sloveniji. To pomeni v jubilejnem letu Matice vsekakor uspeh, na katerega je lahko ponosno vse naše učiteljstvo, ki je pri tej kulturni misli sodelovalo s tako požrtvovalnostjo.

ODSEKI SEKCIJE.

Šolskoupadni odsek.

V poslovnem letu 1936/1937. je imel odsek 15 sej. Na prvi seji dne 30. oktobra 1936. je bil izvoljen za predsednika tov. Lampret Fortunat, za podpredsednika tov. Kokot Ferdo in za tajnika Gregorij Vinko.

Šolsko upravni odsek je v minuli poslovni dobi deloval zelo agilno. Pri sestavi predlogov, ki so bili poslani IO za državni finančni zakon za leto 1937/1938, je odsek polagal važnost na predloge, ki živo zadevajo učiteljstvo. Ti predlogi so zajeli prvo vse načelne sklepe in predloge naših banovinskih skupščin. Odsek je v 10. sejah razpravljal in sestavljal predloge za izpremembo zakona o narodnih šolah. Redigirane predloge je predložila sekcija kralj. banski upravi, od katere je bila pozvana na sodelovanje in pa izvršnemu odboru. Elaborat za izpremembo zakona o nar. šolah vam je itak znan. Pri sejah je odsek razpravljal tudi došle vloge pravnega značaja. Tajništvo je poslovalo stalno vsak dan, reševalo došle vloge, dajalo navodila in pravne nasvete ter sestavljalo in oskrbovalo razne vloge na tožbe ter tožbe na državni svet.

Učiteljski pokret.

8. avgusta t. l. je izročil pripravljalni odbor »Učiteljskega pokreta« sekcijemskemu vodstvu pravila, poslovnik in program novega učiteljskega odbora in svrha sociološkega in pedagoškega študija ter praktične aplikacije izsledkov v šolskem in izvenšolskem delu.

Nov odsek bo delal v okviru stanovske organizacije in zbiral k temu delu učiteljstvo, ki se prostovoljno odloči za sodelovanje v smislu odsekov programa. Upravni in nadzorni odbor sta to akcijo na seji dne 11. oktobra 1936 soglasno pozdravila in sklenila ustanoviti pri sekciji centralni odsek »Učiteljski pokret«. Istočasno sta v celoti odobrila program in pravilnik »Učit. pokreta«.

S tem je bila položena pravna osnova za začetek dela, kakor so si ga zamislili predla-

gatelji tega programa. Dne 23. nov. 1936 se je konstituiral odbor sekcijsega odbora s tov. Hreščakom kot predsednikom, tov. Ostankom kot podpredsednikom in tov. Zorom kot tajnikom.

5. jan. 1937 si je izvolila mariborska delovna edinica Učit. pokreta svojo prvo stalno upravo s tov. Vladislavom Majhenom na čelu.

Isti dan je obdržala ta edinica svoj prvi tečaj s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev.
2. Potreba in razvoj programa Učit. pokreta.
3. Študij šolskega okoliša.
4. Program za poslovno leto 1936/37.
5. Slučajnosti.
6. Volitev odbora mariborske delovne edince »Učit. pokreta«.

V smislu sklepa tega tečaja se je otvorila v »Učit. tovarišu« posebna rubrika »Učiteljski pokret«, kjer bodo člani tega odbora poročali o svojem delu ter razpravljali o vseh vprašanjih s stališča svojega programa.

Ta rubrika je prinesla že do sedaj marsikatero koristno objasnilo in prispeva tako na učinkovit način k dvigu stanovske zavesti zlasti med mlajšimi tovariši ter k poglobitvi sodobnih šolskih in izvenšolskih nalog slovenskega učiteljstva sploh.

V ptujskem učit. društvu se je dne 22. febr. t. l. osnoval študijski odsek »Učit. pokreta« s tov. O. Vizjakom, šol. nadz. kot predsednikom in tov. Segulo kot tajnikom.

Na istem zborovanju se je sprejel v smislu programa »Učit. pokreta« triletni delovni program ptujskega učit. društva.

Dne 25. in 26. marca t. l. je priredila mariborska del. edinica svoj drugi instrukcijski tečaj s sledečim sporedom:

1. Praktični poizkus individualnega testiranja.
2. Izračunavanje rentabilnosti kmetijskega posestva.
3. Izračunavanje rentabilnosti v industrijskem kraju.
4. Organizacijske zadeve.
5. Predlogi in slučajnosti.

Poleg tega so se vršili na pobudo sekcijsega odbora poročila o programu Učit. pokreta pri mnogih sreskih društvih ter se izvolili poverjeniki za to delo, da se razširi razumevanje tega dela na ves teritorij naše banovine.

Začetek obeta razveseljive rezultate; upajmo, da nam prinese novo leto v tem pogledu še večjih uspehov ter da zajame po malem vse slov. učiteljstvo, toliko bolj, ker rase zanimanje za ta pokret v vsej državi. V savski banovini obstoja pa že močno gibanje na isti idejni osnovi.

Gospodarski svet.

Gospodarski svet je seznanjal članstvo z našimi stanovskimi zadugami in z našim stremeljenjem po gospodarski osamosvojitvi.

Na sreska društva je razposlal kratka informativna predavanja o naših gospodarskih in socialnih ustanovah. Ta predavanja so se obravnavala na zborovanjih in so člani tudi o njih razpravljali. Največjo pažnjo je poklanjal gosp. svet Učiteljski tiskarni. Predavanja na zborovanjih, razni članki v stanovskem glasilu in agitacija med tovariši, vse to je v neki meri rodilo uspeh.

Številno združnikov pri našem največjem gospodarskem podjetju se je letos dvignilo na nad 400. V bodoče bo gospodarski svet z isto intenzivnostjo deloval na to, da čim bolj dvigne število združnikov, tako, da postane nekoč Učiteljska tiskarna res učiteljska, ne samo po imenu, marveč tudi po številu združnikov in po višini združniških deležev. — Gospodarski svet je pričel v »Učiteljskem tovarišu« razne članke, dajal nasvete, objavljal uspehe pri pridobivanju novih združnikov itd. Glasilo je prinašalo tudi kratka poročila o naših ustanovah ter s tem opozarjalo člane na zadruge.

Učiteljski pevski zbor.

Na lanski ban. skupščini izvoljeni upravni odbor z rajnim skladateljem Emil Adamičem na čelu se je že med počitnicami sestel k dvema sejama, da bi pripravil vse potrebno za napovedan nastop v Ljubljani. Ravno tako je pripravil vse potrebno artistični odbor, da bi mogel iziti pevski priročnik za naše osnovne šole. Uredništvo slednjega je bilo poverjeno pokojnemu profesorju Adamiču. Toda ne prvega in ne drugega napovedanega dela ni mogel odsek zaradi smrti svojega predsednika realizirati. Zato je na letošnji zborovi skupščini sklenil, da stavi banovinski skupščini ponovno predlog o glasbenih priročnikih za šolsko mladino. Predlog se glasi: Izdajajo naj se v okviru UPZ periodično glasbeni priročniki za šolsko mladino za uporabo pri raznih slavnostih. Artistični odbor UPZ naj pripravi primerne tekste, jih da razmnožiti ter pošlje slovenskim skladateljem v glasbeno obdelavo.

Namesto sezijaškega koncerta se je odločil, da pohiti sredi marca v južno Srbijo. S to turnejo je otvoril slovesnosti, ki se vrše letos ob 25 letnici osvobodjenja južne Srbije; obenem je s temi nastopi počastil spomin svojega velikega predsednika. Koncertirali smo v Borovem, Beogradu, Kragujevcu, Nišu, Leskovcu, Kumanovem in Skoplju. Vse pripravke kakor tudi nastope so vodili naši stanovski tovariši, za kar naj jim bo na tem mestu izrečena naša zahvala. Prav tako kakor je UPZ afirmiral delo slovenskega učiteljstva po Srbiji, so naši južni tovariši pokazali s svojo požrtvovalnostjo in s pomočjo pravi čut za stanovsko solidarnost.

V letošnjem upravnem letu smo imeli malo pevskih tečajev, zato je finančno stanje zbora prav zadovoljivo. Večji del suficita je namenjen za izdajo napovedanega glasbenega priročnika. Razen tega namerava artistični odbor izdati še sledeče periodične muzikalne publikacije »1. december«, »Materinski dan«

in »Vidov dan«. V UPZ je vpisanih 50 pevki in 37 pevcev. Upravni odbor zbora je reševal tekoče posle na desetih, načelstvo na dveh, a artistični odbor na treh sejah. Propagandni odsek ni mogel delovati, ker kooptirani člani niso sprejeli funkcij.

Arhiv našega zbora šteje 137 razmnoženih glasbenih del, muzikalna biblioteka pa je narasla na 258 števk.

Letošnja redna zborova skupščina se je vršila o priliki 5 dnevnega pevskega tečaja dne 5. julija t. l. v Ljubljani. Upravni odbor za prihodnje poslovno leto se je konstituiral sledeče: predsednik Supančič Drago, I. podpreds. Schubert Štefanija, II. podpreds. Skulj-Grumova Andreja, tajnik Rupnik Vinko, go. spodar Lumbar Bogo, arhivar Lumbar Gabrijel; odborniki: Tavčar Ludovik, Andoljšek Ludvik, Petrovič Mara in Flego Mara; namestniki pa Rugelj Zora, Kneisel Vida in Velnar Amalija.

Načelstvo tvorijo sledeči člani upravnega odbora: Supančič Drago, Rupnik Vinko, Lumbar Bogo in Lumbar Gabro.

V artističnem odboru so: Kobentar Anton, Dekleva Nina, Schubert Štefanija, Gobeč Radovan in Kuhar Janko.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Božič-Štrkljeva Fanči, Turk Stanko in Dodič Ivan.

V preteklem upravnem letu je pristopilo k zboru precejšnje število mlajših tovarišev in tovarišic, ki so prav dobri pevci. Ta prirastek garantira zboru v bodoče najlepše uspehe. Zbor se je zavzel prirediti v Ljubljani v jeseni koncert s povsem novim programom.

Šolski radio.

Šolski radio, ki je ustanova sekcije JUU, je zaključil v šolskem letu 1936/37. z Vidovdanskim proslavo šesto leto svojega obstoja.

Po določilih pravilnika z dne 8. oktobra 1934. so bile zastopane v odboru šolskega radia poleg naše organizacije: prosvetni oddelek kr. banske uprave, srednje šole, meščanske šole, kmetijski oddelek, Higijenski zavod in radijska oddajna postaja.

Načelnik odbora šolskega radia je bil Mlekuž Vekoslav, tajnica Engelman Mira. Za člane so bili imenovani: Zavrsan Franja, Ribičič Roza, Michler Ivan, Zor Miroslav. Prosvetni oddelek kr. ban. uprave in srednje šole je zastopal prof. Andree Leopold, meščanske šole strokovni učitelj Lampe Josip, kmetijski oddelek referent Puš Ljudovik, Higijenski zavod dr. Kristan Lunaček Slava, radijsko oddajno postajo prof. Kuret Niko.

Radijska oddajna postaja je tudi v minulem šolskem letu pripomogla z denarno podporo, da sta ostali v programu 2 tedenski oddaji in sicer v torek in petek od 11. do 12. ure. Le meseca junija je bila radi skrčenega umnika po ena tedenska oddaja in to v petkih.

Odbor je na svojih sejah posvečal največ pažnje programu oddaj, zakaj glavno vprašanje je bilo vedno: Kaj bo poslušala mladina. Zato so bile podane takoj pri prvi seji smernice za letošnji okvirni program, ki je bil potrjen pri seji dne 25. septembra. Na podlagi tega je bil letos program jako pester, bodisi z ozirom na vsebino in obliko. Od 63 oddaj je bilo 5 skupnih šolskih nastopov, 4 pokrajinske oddaje, 3 igre, 8 dialogov, 2 koncerta, 2 predavanja ilustrirani s ploščami in klavirjem, 3 predavanja kombinirana s pojasnjevanji na ploščah, ostalo pa so bila predavanja. Z ozirom na vsebino so bili zastopani vsi predmeti ljudske šole zlasti narodni jezik, domoznanstvo, prirodoznanje in higiena. Po vsaki šolski radio uri je bila napoved novic, ki so bile vzgojne, gospodarske, nacionalne, higijenske in poučne značaja.

Za bodoče šolsko leto prosimo ponovno tovariše in tovarišice, da se prijavijo za šolske radio ure, da izvežbajo svoje mladinske pevske zore za vzoren nastop in da sestavijo z mladino pokrajinske oddaje. Te naj podajo točno sliko domačega kraja, značilnost tamošnjega ljudstva, domače šege in navade, povesti, pregovore in sploh vse, kar je tipično za pokrajino. Domače pokrajinske oddaje so važne zlasti radi domovinske skupnosti, ki se mora pri mladini vedno gojiti. Zato pričakujemo, da dobimo do naše prve seje v septembru, pri kateri bomo sestavljali okvirni program za vse leto, čim več takih prijav, katerih izvedbo bo poslušala mladina z zanimanjem in veseljem.

Odsek brezposelnih učiteljskih abiturientov.

Odsek je imel 15 rednih in 2 izredni seji do 1. članskega sestanka, ki se je vršil dne 17. jan. 1937 v prostorih sekcije JUU. Po članskem sestanku je bilo 7 rednih in 3 izredne seje ter (7) sedem članskih sestankov s predavanji.

Program in smeri učiteljske organizacije (tov. Kumelj). Osnovni pojmi združništva (tov. Mlekuž). Prvi korak v naš poklic (tov. Praprotnik). Učiteljevo delo za povzdigo vasi (tov. Hreščak). Ustroj učit. organizacije in njeni odnosi do drugih organizacij ter Mednarodne zveze učit. organizacij (tov. Kumelj). Gospodarske institucije (tov. Oman). Novi pogledi na brezposelno učiteljstvo (tov. Jagodic).

Članstvo se je udeleževalo brezplačnih tečajev:

Telovadnega tečaja se je udeležilo 26 članic. Vršil se je ves dan od 4. do 10. jan. t. l. v telovadnici drž. učit. šole v Ljubljani. Ob zaključku so prejele udeležence po en izvod knjige prof. Bajžlja »Vesele ure«.

Združno knjigov. tečaj se je vršil v dneh od 18. jan. do 26. febr. vsak večer razen nedelj, praznikov in sobot. Priredilo ga je sekcija.

V času od 6. aprila dalje se je vršil tečaj za šolsko administracijo in to 4 večere zapored. Udeležencev je bilo okrog 35.

Najvažnejše delo odseka v tem letu je bila Spomenica, ki so jo podpisale vse važne organizacije in ustanove, kot tudi posamezniki. Glavni namen te je bil, da se javnost bolj zainteresira za naše razmere ter da opozori odločilne osebe za naše nastavitve. Deputacija dveh tovarišic in tovariša je osebno nesla več spomenic v Beograd ter jo izročila pomočniku prosvetnega ministra, ministru dr. Korošcu, poslancem in senatorjem.

Izdana je bila še brošura, ki je bila razposlana vsem važnejšim ustanovam. Izdala se je pod naslovom »Brezposelno učiteljstvo in naše šolstvo«. V njej je več sestavkov pod naslovi »Zakaj se javljamo«, »Upravičenost naših zahtev«, »Narodni, gospodarski in vojaški interes«, »Statistični prikaz brezposelnosti«, »Socialno stanje«, »Potreba depolitizacije«.

Brošura in spomenica sta bili poslani tudi zagrebškemu društvu brezp. učit., ki je pripravljeno sodelovati z našim odsekom.

Za svoje člane je dosegel odsek razne ugodnosti:

Sekcija JUU je preskrbela dvema tovarišema mesto v šolskem radiu, a dve sta dobili pri njej pisarniško mesto.

Narodno gledališče v Ljubljani nam je dovolilo znižano vstopnino, prav tako smo dobili popust v Sentskobenjski knjižnici. Mestno kopališče nam je dalo vsak mesec najmanj 30 vstopnic. Slovensko planinsko društvo je dovolilo, da postanejo naši člani tudi njihovi člani.

V radiu so nastopili naši člani(ice) z igrami: Albrecht »Koren-lečen«, Košmrj »Jurček-milijonar« in »Tri želje«.

Kolo jug. sester je sprejelo dve naši članici v svojo kolonijo za nadzornici. Kr. banska uprava je izdala na prošnjo sekcije dovoljenje hospitaliranja na narodnih šolah v dravski banovini. Tako je hospitaliralo okrog 30 članov(ice) odseka pod nadzorstvom g. nadzornika Drnovška v Ligoj pri Vrhniki.

Odsek brezp. učit. abit., administrativna edinic Maribor je imela od občnega zbora, z dne 16. oktobra 1936, sedem odbojnih sej, enajst članskih sestankov s predavanji: Pomen odseka in program dela (tov. Graman), Kulturno delo odseka (tov. Eržen), Program dela soc. zašč. krožka (tov. Jurca), Organizacija učiteljstva in njene kulturne in socialne ustanove, način njenega dela (tov. Hočevar), Današnji vzgojni problemi (prof. Šilih), Novejša psihologija in vzgajanje (tov. Kociper), Kritična obdelava lista »iz naših poljan« (tov. Eržen), O življenjski šoli (tov. Ledinek), Iz šolske prakse na enorazrednici (tov. Kopriva), Sodobno učit. delo (tov. Vranc). Poleg navedenih predavanj je soc. krožek priredil tedenske sestanke, kjer se je govorilo o prosvetnih prilikah v posameznih banovinah.

ODSEK UČITELJIC

Po sklepu banovinske skupščine 1936. se je ustanovil pri sekciji za dravsko banovino odsek učiteljic.

Ker na prvi seji, ki jo je sklicala sekcija, ni prišlo med tovarišicami do načelnega soglasja, so se kooptirale še nekatere tovarišice iz Ljubljane in okolice. Na drugi seji se je konstituiral odbor, ki pa se je na tretji seji pregrupiral in ustalil sledeče: predsednica: tov. Pianecki Zora, podpredsednica: tov. Likar Jela, tajnica Kamenšek Ida, odbornice: tov. Franja Zavrtanova, tov. Menaša Helena, tov. Celnar Ana, tov. Lukić Kristina in tov. Gradišar Ana.

Na tretji seji je sestavil odbor okvirni delovni program, ki ga je sekcija razposlala sreskim društvom, da zavzamejo od odseka in osnutka programa svoje stališče.

Od 34 sreskih društev je dobil odsek 17 odgovorov, in sicer 15 pozitivnih z imeni poverjenic in 3 negativne.

Odsek je po pravilih JUU predložil 29. maja 1937. svoj okvirni program upravnemu odboru, ki je odobril vse 4 točke programa brez izprememb. Nekatera sreska društva odklanjajo odsek učiteljic v okviru JUU, češ, da pomeni nepotrebno cepitev sil.

Zamisel odseka učiteljic je izšla iz vrst tovarišic in je potreba časa. Učiteljice so bile v zadnjih letih premočeno prikrajšane v svojih pravicah. Potreba je torej, da aktiviziramo njihove tvorne in hotne sile, da tudi same aktivno sodelujejo pri delu za doseg svojih upravičenih zahtev ter si z delom v

učiteljskih vrstah ustvarijo primeren ugled in položaj. Vse to pa bo le mogoče, če se bodo sestajale v svojem odseku, proučevale zadeve, ki so v njihovem interesu ter se tako urile za delo v organizaciji.

Namen odseka učiteljic je vzgoja generacij, ki ne bi prepuščale vso borbo za pravdo moškim tovarišem, temveč bi tudi same povzdignile svoj glas za izboljšanje svojega položaja in za svoje pravice, zlasti kadar se čutijo posebej prizadete.

Zal doslej v vrstah učiteljic še ni pravega razumevanja in navdušenja za nove naloge. Sekcijski odsek je sicer razposlal osnutek programa, a pobud in predlogov od sreskih odsekov ni prejel. Kar mu otežuje delo in stik s tovarišicami. Poudarjamo, da nočemo cepitve sil, temveč zavestno in lepo sodelovanje s tovariši v stanovskih vprašanjih.

Najbolj potrebna in umestna akcija je bil vsekakor predlog za resolucijo proti celibatu učiteljic. Iz predloga bi bile tovarišice mogle razbrati resnost našega prizadevanja in položaja svojega spola. Celotno iz vrst brezposelnih abiturientk je izšel članek v »Tovarišu«, ki je odobral stališče odseka.

Za prihodnje leto je pripravil sekcijski odsek podoben delovni načrt za sreska društva, ki ga bomo razposlali sreskim društvom in poverjenikom v razpravo. Odbornice odseka so pazile, da bi podrobni načrt ne nalagal tovarišicam prisiljenega dela, temveč bi zbujal njihove naravne sile in njihovo prirodno zanimanje.

Sekcijski odsek pa bi prosil iz dela in izkustev tovarišic čim več kratkih in jedrnatih poročil, kar je potrebno zaradi medsebojne povezanosti in izpopolnjevanja.

ODSEK ZA STROKOVNE NADALJEVALNE ŠOLE.

Odsek je sklical posvetovanje učiteljev strokovno nadaljevalnih šol, ki je bilo 29. avgusta 1936. Udeležilo se ga je 27 učiteljev iz raznih krajev dravske banovine. Na sestanku so se razgovorili o aktualnih zadevah strok. nadaljevalnega šolstva in so bili sprejeti koristni sklepi, ki jih je skušal odsek realizirati. Odsek je posredoval, da se ne bi znižali honorarji, dalje za objektivno nameščenje učnih oseb na strok. nadalj. šolah ter za izpremembo pravilnika in učnih načrtov. Sodeloval je v anketi o vajeniških vprašanjih, ki jo je sklicala delavska zbornica.

EKSKURZIJSKI ODSEK

Odbor E. O. je imel 6 sej, na katerih je pripravljali smučarski tečaj in dve pedagoški ekskurziji.

1. Smučarski tečaj, ki bi se imel vršiti na Vel. Planini v času božičnih počitnic, je odpadel radi neugodne zime.

2. Za maj se je pripravljala pedagoška ekskurzija v ČSR. Radi slabega odziva (14 prijavljencev), je bila odpovedana.

3. Izvedla pa se bo ekskurzija na mednarodni pedagoški kongres in svetovno razstavo v Parizu. Vršila se bo v dneh od 20. do 31. julija. Udeleži se je 63 učiteljev in učiteljic iz vse države. Vodil jo bo tov. Mazi Vilko, učitelj gluho-nemnih v Ljubljani. Udeleženci se bodo peljali preko Avstrije, Švice, Francije in Nemčije ter si ogledali poleg Pariza še Salzburg, Innsbruck, Zürich in München. — Odbor se je obrnil na učiteljska društva v omenjenih krajih radi prehrane, prenočišč in vstopa pri ogledu mest ter stopil v stik s kongresnim odborom v Parizu.

4. E. O. bo organiziral tudi ekskurzije o priliki II. vseslov. pedološkega kongresa v Ljubljani.

ZAKLJUČEK.

Gornje poročilo podaja zgolj okvirno delo sekcije. V podrobnosti se tako z ozirom na čas kakor na prostor nisem mogel spuščati. Vendar poročilo v zadostni meri prikazuje vso intenzivnost dela in resnost časa, v katerem se to delo vrši. Majhni uspehi, ki jih s tem delom dosegamo, pa nam nalagajo pred vsem nalogo, iskati novih možnosti in načinov, da dosežemo uresničenje naših zahtev v korist šoli in stanu. Ko ocenjate danes, tovarišice in tovariši, kot opolnomočeni zastopniki sreskih učiteljskih društev in članstva dravske banovinske delo sekcije, pričakujemo od Vas poleg sodbe o delu samem tudi nasvetov in iniciativ za delo v tekočem letu, ki naj bi nam prineslo več uspehov, kakor smo jih želi letos.

Naša smer

Na vseh krajih poloble, na jugu, zapadu in vzhodu Evrope, na Ognjeni zemlji in Daljnem istoku, v Indiji in v Afriki grme proti nebu spevi junaških čet, ob zemljo udarjajo koraki mož in zvoki fanfar in divji vzkliki slavijo domovino.

Domovina! Tisočkrat opevana in čašćena, mati narodov, z znojem delavcev in s krvjo vojakov oplojena, ki daje življenje in sprejema žrtve in čašćenje, ki ji služijo vsi narodi in ji duhovni vseh narodov blagoslovljajo nove čete.

Mnoga pokolenja so se zrušila v prah, legije borcev so obležale po bojiščih, njihov zadnji vzdih je slavil domovino. — Živi so gradili nove hrame slave.

Tudi naša domovina je prejela enake žrtve in zasluži enako čašćenje, enaka čustva gore zanjo in sto tisočih tvorijo njene zveste čete, ki se bore na vseh področjih duha in dela, za njeno čast in napredek!

Jugoslavija! Krasno ime, ki buri in pomirja in je enako toplemu imenu materinemu. Pod nebom letajo letala in srce letalca je enako srcu mornarja in delavca in učitelja,

ki zidajo temelje nove moči in njene večje slave.

Iz njenih polj rastejo žita in sladki soki dreves in trav, njeni vrelci dajejo zdravje in rude ustvarjajo nova orodja, boljša in donosnejša. Domovina rodi in daje, sprejema in vrača, zahteva in ponuja svojim delavcem.

Saj je domovina mati, ki daje svojemu narodu kruh, ki mu ustvarja blagostanje in je neizčrpna v svojih darovih. Leto za letom rodi gore rumenega žita in sladkega sadja, iz njenega osrčja dvigajo zlato in bogastvo, in iz njenih rek in gozdov priteka blagostanje. Domovina zahteva delavcev! Dobrim delavcem stotero vrača.

Dan za dnem se v njenih učilnicah pripoveduje beseda ljubezni in zvestobe do te zemlje, do njene slave prošlosti in boljše bodočnosti, učiteljstvo orje brazde duha v mlada srca in beseda učiteljev bo čez čas postala beseda narodova.

Ni je enake besede učiteljevi, kakor materin! Razpršeni po rodni poljih in krških planotah prislukujejo utripanju zemlje in njenim zahtevam, usmerjajo rod v tok,

ki bo željan in zmožen darovati svoje moči domovini.

Kdor seje, žanje. Učiteljstvo seje, pa ne žanje! Da bi učiteljstvo obdelovalo zemljo, sad ne bi izostal. A tako je njegova usoda v rokah tistih, ki jim je učitelj dal prvo izobrazbo in so se povzpeli na topla in udobna mesta v vrhovih družbe, odkoder zaničljivo gledajo svojega učitelja, kakor nevaležni sin beraškega očeta, ko ga je doštudiral.

Učiteljstvo je živelo z zemljo in z narodom na njej, učiteljstvo je vzgojilo rod, ki je razbil suženjske okove in ustvaril svobodo, da danes poedinci svobode in kruha pijani zavirajo zdrav umstveni in telesni razvoj in sodijo učiteljstvu nemilo in beraško usodo.

Srbski učitelji so bili vodje komitskih čet, so bili klicarji k svobodi in duhovnim ustvaritvam; tudi v svobodni domovini vodi učiteljstvo narodove sile, stremeeče k višji in kulturnejši obliki življenja.

Ako smo danes lačni, ne dolžimo domovine nevaležnosti, saj domovina daje in rodi leto za letom, je neizčrpna v svojih dobrinah in ima za vse dovolj.

Zato mi še vedno dvigamo prapor domovinske ljubezni in se družimo v njene zveste čete in naš krik ljubezni do nje doni s krikom drugih, večjih narodov, v njeno slavo.

Šolskemu nadzorniku Rajku Gradniku ob upokojitvi

Težko je vsakemu, ko zapušča hram, kjer je preživel mlada leta, delal, oblikoval sebe in druge.

Tako težko je bilo nepričakovano upokojenemu sres. šol. nadz. R. Gradniku.

Tov. Rajku Gradniku je tekla zibel v Medani na Goriškem pred 57. leti. Rojenice so mu prisodile, da bo vzgojitelj. Ko je dovršil potrebne studije, je vstopil na učiteljsko v Kopru, kjer je l. 1899. položil maturo.

Še isto leto je dobil mesto učitelja v Košani na Notranjskem. Usoda ga je zanesla na Bled, kjer je postal nadučitelj. Med vojno so ga vtaknili v vojaško suknjo. Ker je bil zaveden Jugoslovčan, je moral kot tak mnogo pretrpeti na ljubljanskem gradu, kjer je bil dolgo časa zaprt.

Vrnil se je na Bled, kjer si je ustvaril prijeten dom. Jeseni leta 1934. je bil imenovan za sreskega šol. nadzornika za radovljiski okraj.

Ta naloga ni lahka, a nadzornik Gradnik jo je z njemu lastno prijaznostjo izvrševal v zadovoljstvo vseh.

Tov. Gradnik je bil mnogo let vodja obrtno-nadaljevalne šole na Bledu in si je pridobil mnogo zaslug za vzgojo trgovskega in obrtniškega naraščanja.

† Julči Kocijančičevi v slovo

Trzinška šola se je za 50letni jubilej slavnostno odela v cvetje in zelenje, in ko so se prižigale zvezde na nebu, so zažarela njena okna kakor močen svetilnik, a tretji večer je pa legla nanjo temna noč.

V tem domu si Ti, draga tovarišica, 28 let prižigala luč v svetilniku, prilivala vedno novega olja, da je njegova svetloba postajala vedno močnejša, njegovi žarki vedno silnejši. — Vse svoje življenje si dala za Tebi tako drago mladino; bila si kakor sveča z živim plamenom ljubezni, žrtvovanja in odpovedi.

Rojena l. 1885. si začela službo narodu leta 1905, kot začasna učiteljica na Bučki; a l. 1907. si šla učiti mladi rod na Studenec pri Krškem. Od l. avgusta 1909. leta dalje pa si dajala vso svojo ljubezen trzinški mladini.

O Tebi vedo vsi le eno, da si bila vsem najboljša mati. Kot čebelica vedno neumorno pri delu, povsod, kjer so bili pomoči potrebni, če več ne, vsaj z dobro besedo. Tvoje delo ni ostalo le v šoli — tvoja ljubezen je bila vseobsežna; zato si se rada udeleževala v vseh krajevnih organizacijah, s posebnim veseljem si vodila gospodinjstvo nadaljevalne tečaje. — Od Tebe ni nihče odšel praznih rok — zato si postala vsem Trzincem nekaj velikega, vzor čiste, nesebične ljubezni, zraven pa vsa tiha in skromna.

Dostikrat je bilo Tvoje delo prenaporno; ves dan šolo, zvečer gospodinjstvo nadaljevalni tečaj, vmes pa še upraviteljski posli. Zato ni čuda, če so ob tolikem trudu ope-

A naš narod na njej?! Je vreden obsodbe? Je on kriv naše usode?

Bratje smo z malimi in sodelavci vseh, ki hočejo narodov dvig, ki hočejo udariti v čas udarec svojega duha in moči, ki hočejo izkoristiti svoje življenje za človečanske cilje.

Naše delo je v opreki z onimi, ki rušijo učiteljsko skupnost in zavirajo sedanjo smer šolstva, ki služi domovinski in narodni misli. Učiteljstvo se zaveda, čemu vsa gonja proti njemu in šoli, in kakšen je njen notranji, najgloblji in pravi nagib.

Toda, tu je črta, preko katere ne more ne eden, ne drugi!

Zavedamo se, da naš nizki gmotni in nestalni položaj ni volja naroda, ni krivda domovine, nego je tiranska volja nekaterih. Vemo, da je jedro naroda — kmetski in delavski stan — dobro, da ono tega našega stanja ne želi, a tudi izpremeniti ne more. Vemo tudi, da vrhovi hočejo zrasti nebu pod oblake, a je usoda taka, da ni še nobeno drevo zrastle do neba.

S teh vidikov gledamo mi na narod, domovino, naše delo in naš kruh.

Veliko, slavno in dobro upravljanje domovino, v pravični skupnosti živeti vseh stanov naroda!

Temu cilju bo tudi nadalje posvečeno vse naše delo!

Duže Budak.

Kot praktičnemu vzgojitelju mu je bilo dobro znano, da je mladina dovzetna za vse lepo in dobro in da je treba v njenih srcih vžgati ljubezen do naroda in domovine.

Kot šol. nadzornik in upravitelj je bil uviden vodja svojega učiteljstva, iskren tovariš in dobrohoten svetovalec. Zato mu je učiteljstvo vsega sreza priredilo poslovljni sestanek v Zirovnici. Udeležilo se ga je 77 učiteljev iz najoddaljenejših krajev.

V lepem nagovoru se je poslovlil od tov. nadzornika predsednik sres. učiteljskega društva Radovljica, tov. Zvan Andrej.

Prikazal je usodo učitelja idealista, ki daje svoje duševne in telesne sile narodu, ki je iz njega zrastle. Usoda pa mu povzroča skeleče rane in bije po njem, da doživi največkrat ponižanje in preganjanje. Taka je usoda, ki je bila z učiteljstvom rojena in bo z njim najbrže tudi umrla. In morda je baš naš stan tisti, ki mu je tovarišstvo tako globoko v srcu, da se izruvati ne da. — Tovariš nadzornik! Član tega nerazrušnega tovarištva si tudi Ti. Vsa dobra in zla usoda nam je skupna. Tovariš med tovariši si bil in si odkar Te poznamo. Niti starostne razlike, niti položaj Te nista nikoli delila od nas. Med nas si se šel in mi smo Te imeli za svojega. Nisi bil mrkega čela, dvakrat višji od navadnih zemljanov, temveč človek prijazne tovariške besede. Radi smo Te imeli kot nadzornika in tovariša na učiteljskih zborovanjih. Delal si z nami za skupen cilj, močno organizacijo, dobrobit stanu, naroda in domovine. Zato se danes, ko odhajš iz naših aktivnih vrst, poslavljamo od Tebe s tovariškim srcem, želeč, da Te pospremimo v začetek nove življenjske dobe.

Tudi v narodnih in kulturnih društvih se udeležuješ nadz. Gradnik z veliko vnamo. Saj ni na Bledu skoraj nobenega društva, kjer ni odbornik ali član. Mnogo napornega, a tudi uspešnega dela je izvršil kot dolgoleten poverjenik Slov. Šol. Matice.

Posebno ljubi prirodo in ni je skoro šole, ki bi imela tako bogato zbirko rudnin kot jo ima blejska.

Ob upokojitvi mu vsi tovariši, prijatelji in znanci želimo, da bi ob strani svoje ljube soproge — učiteljice in hčerke užival sadove svojega dela.

Odličnemu vzgojitelju, tovarišu nadzorniku in narodnemu borcu, ki je znal čas izpolniti z delom, kličemo:

Uživaj mnogo sončnih let v plačilo!

šale Tvoje telesne moči. In vendar si le dvakrat v poslednjih 10 letih prosila za dopust, l. 1930. in letos, ko Te je zastarana bolezen, oslabeleost srca, le že preveč mučila. Vtiho-tapile so se v Tvoje telo še druge bolezni, da si morala iskati pomoči v bolnici. Ko se Ti je v juniju zdravje nekoliko zboljšalo, nisi več mogla strpeti brez Trzina. Vedela si, da se pripravljamo za 50letni jubilej šole in zato si hotela biti med svojimi sedanjimi in nekdanjimi učenci in skupno z njimi proslavljati najlepši praznik trzinške šole. Navidezno vsa čila, si začela skrbno pripravljati šolsko razstavo. Rekla si: »Ko bo vse končano, bom pa počivala«. Res, vse jubilejne slovesnosti so potekle v najsvetelnejšem razpoloženju, tedaj pa je Tvoje zlato srce na Vidov dan popoldne, zadeto od kapi, nenadoma prenehalo biti. Strašno je odjeknila Tvoja nenadna smrt po vasi, ki je bila še vsa prežeta od jubilejnih slavnosti.

Prej kot smo vsi mislili, Te je Bog poklical po zasluženo plačilo in Ti naklonil večni počitek.

Zadnjič je počivala med svojimi Trzinčci, ki so jo trumoma kropili in jo vso obdali z venci. Prav tako se je ves Trzin zbral k njenemu slovesu v sredo 30. junija. Tudi okoliško učiteljstvo s svojim nadzornikom Škuljem je bilo v obilnem številu zastopano pri pogrebu.

Slovo pred šolo: Poslovljni govor šol. upravitelja A. Intiharja in malega učenca je vzbudil v nemi množici glasno ihtenje. Po